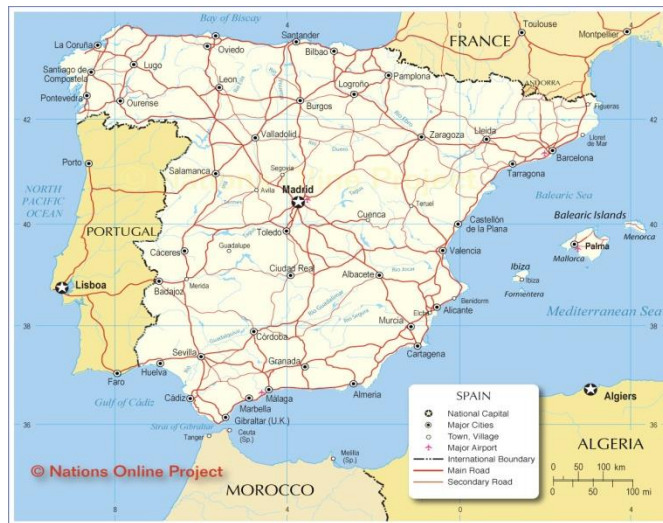

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΜΑΔΡΙΤΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΜΑΔΡΙΤΗΣ

ΕΚΘΕΣΗ 2018
ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΕΛΛΑΔΑΣ – ΙΣΠΑΝΙΑΣ

Άλια Ν. Παπαναστασίου, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄
Επικεφαλής Γραφείου ΟΕΥ Μαδρίτης

Μαδρίτη, Απρίλιος 2019

Πίνακας περιεχομένων

1	Οικονομία Ισπανίας	1
1.1	Επισκόπηση της οικονομίας της Ισπανίας.....	1
1.1.1	Η δομή της οικονομίας	1
1.1.2	Βασικά οικονομικά μεγέθη.....	2
1.1.3	Εξωτερικό εμπόριο	3
1.1.3.1	Εμπόριο αγαθών.....	3
1.1.3.2	Εμπόριο υπηρεσιών	8
1.1.4	Επενδύσεις	9
1.2	Στοιχεία οικονομίας της διοικητικής διαίρεσης της Ισπανίας.....	10
1.3	Οικονομικές προβλέψεις 2019.....	10
1.4	Οικονομικές σχέσεις Ισπανίας	11
1.4.1	Ισπανία – ΠΟΕ	12
1.4.2	Ισπανία – Ευρωπαϊκή Ένωση	12
1.4.3	Συμμετοχή σε περιφερειακές οικονομικές / τελωνειακές Ενώσεις.....	12
1.4.4	Συμμετοχή σε διεθνή φόρα και ομάδες χωρών.....	12
2	Οικονομικές σχέσεις Ελλάδας – Ισπανίας.....	12
2.1	Διμερές εμπόριο.....	12
2.1.1	Εμπόριο αγαθών.....	13
2.1.2	Εμπόριο υπηρεσιών	17
2.2	Άμεσες επενδύσεις	19
2.2.1	Επενδύσεις της Ελλάδας στην Ισπανία.....	19
2.2.2	Επενδύσεις της Ισπανίας στην Ελλάδα.....	21
2.3	Θεσμικό πλαίσιο οικονομικής συνεργασίας Ελλάδας – Ισπανίας	24
2.4	Απολογισμός δράσεων οικονομικής διπλωματίας 2018.....	25
3	Συμπεράσματα – προτάσεις	29
3.1	Προοπτική ανάπτυξης διμερούς εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών	29
3.2	Προοπτική προσέλκυσης επενδύσεων	30
3.3	Προτάσεις δράσεων ενίσχυσης εξωστρέφειας.....	32
3.4	Προτάσεις ενίσχυσης διμερούς θεσμικού πλαισίου.....	34
4	Παράρτημα.....	34

4.1	Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία.....	34
4.2	Χρήσιμες διευθύνσεις.....	35

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1:	Βασικά οικονομικά μεγέθη Ισπανίας	2
Πίνακας 2:	Εξωτερικό εμπόριο Ισπανίας	3
Πίνακας 3:	Εξαγωγές αγαθών Ισπανίας	3
Πίνακας 4:	Εισαγωγές αγαθών Ισπανίας.....	4
Πίνακες 5α,5β:	10 Σημαντικότεροι προορισμοί εξαγωγών Ισπανίας και η θέση της Ελλάδας	6
Πίνακες 6α, 6β:	10 Σημαντικότεροι προμηθευτές Ισπανίας και η θέση της Ελλάδας 7,8	
Πίνακας 7:	Εισπράξεις Ισπανίας.....	9
Πίνακας 8:	Πληρωμές Ισπανίας.....	9
Πίνακας 9:	Επενδύσεις από και προς την Ισπανία.....	9
Πίνακας 10:	Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας - Ισπανίας	13
Πίνακας 11:	Ελληνικές εξαγωγές στην Ισπανία – μεγάλες κατηγορίες	13
Πίνακας 12:	Ελληνικές εξαγωγές στην Ισπανία – κυριότερα προϊόντα	14
Πίνακας 13:	Ελληνικές εισαγωγές από την Ισπανία – μεγάλες κατηγορίες.....	15
Πίνακας 14:	Ελληνικές εισαγωγές από την Ισπανία – κυριότερα προϊόντα	16
Πίνακας 15:	Ισοζύγιο υπηρεσιών.....	17
Πίνακας 16:	Εισπράξεις της Ελλάδας από την Ισπανία	17
Πίνακας 17:	Τουριστικές αφίξεις στην Ελλάδα από την Ισπανία	18
Πίνακας 18:	Πληρωμές της Ελλάδας στην Ισπανία.....	18
Πίνακας 19:	Επενδύσεις της Ελλάδας στην Ισπανία.....	19
Πίνακας 20:	Επενδύσεις της Ισπανίας στην Ελλάδα.....	21
Πίνακας 21:	Προοπτική ανάπτυξης διμερούς εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών.....	29
Πίνακας 22:	Προοπτική προσέλκυσης επενδύσεων από την Ισπανία.....	30

1 Οικονομία Ισπανίας

1.1 Επισκόπηση της οικονομίας της Ισπανίας

Η Ισπανία έχει τη 13^η μεγαλύτερη σε μέγεθος οικονομία παγκοσμίως και την 5^η στην Ε.Ε., μία θέση χαμηλότερα από το Ηνωμένο Βασίλειο. Είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 1986 (τότε ΕΟΚ), χρησιμοποιεί το ευρώ ως επίσημο νόμισμά της από το 2002 ενώ είναι μέλος της Ευρωζώνης από το 1999. Αποτελεί μέλος του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου από την ίδρυσή τους.

Ο πληθυσμός της χώρας είναι 46,7 εκατομμύρια. Οι μεγαλύτερες πόλεις είναι η πρωτεύουσα, Μαδρίτη, ακολουθούμενη από τη Βαρκελώνη, οι οποίες αποτελούν τα δύο μεγαλύτερα κέντρα επενδύσεων στην Ισπανία. Η τελευταία θεωρείται το μεγαλύτερο κέντρο επιχειρήσεων και νεοφυών επιχειρήσεων στον τομέα της τεχνολογίας στην Ισπανία καθώς και το πέμπτο στην Ευρώπη.

Η ισπανική οικονομία είναι ανεπτυγμένη, διαφοροποιημένη και ανταγωνιστική ενώ έχει ανακάμψει από την κρίση που ξεκίνησε στη χώρα το 2010. Κύρια χαρακτηριστικά, τα οποία της προσδίδουν αυτή την ιδιότητα, είναι: το μέγεθος της αγοράς, ο υψηλός βαθμός οικονομικής ελευθερίας, η παρουσία ανταγωνιστικών επιχειρήσεων, τα υψηλά καταναλωτικά πρότυπα και η προσέλκυση μεγάλου αριθμού τουριστών.

Από το 2014, οπότε και η οικονομία της χώρας ξεκίνησε να ανακάμπτει από την κρίση, ο αριθμός των ανέργων μειώνεται σταδιακά, συνεχίζοντας, ωστόσο, το 2018 να είναι σε υψηλό επίπεδο, σε ποσοστό 15,3% του συνόλου του εργατικού δυναμικού. Οι μισθοί τα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί, με τον κατώτατο το 2018 να είναι στα 736 ευρώ και το μέσο μισθό στα 1.889 ευρώ ανά μήνα.

Παρά τα καλά οικονομικά μεγέθη της Ισπανίας, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται πολιτική κρίση, ιδίως μετά τον Οκτώβριο του 2017, όταν η Κοινότητα της Καταλονίας διεξήγαγε μη-αναγνωρισμένο δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία της από το κράτος της Ισπανίας. Αναφορικά, τα δύο τελευταία χρόνια οι προϋπολογισμοί του κράτους δεν ψηφίζονται, ως είθισται, το Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους, αλλά κατά τη διάρκεια αυτού, εξαιτίας των πολιτικών δρώντων.

Στην Ισπανία το οικονομικό έτος ορίζεται με έναρξη την 1^η Ιανουαρίου και λήξη την 31^η Δεκεμβρίου του εκάστου έτους.

1.1.1 Η δομή της οικονομίας

Η οικονομία της Ισπανίας βασίζεται κατά κύριο λόγο στον τομέα των υπηρεσιών. Τη δεκαετία του '70 ξεκινάει η μεγάλη ανάπτυξη του συγκεκριμένου κλάδου, ενώ παρατηρήθηκε μείωση στη συμβολή του αγροτικού και του κατασκευαστικού τομέα αλλά και της βιομηχανίας. Συνολικά, οι υπηρεσίες συνεισφέρουν στο 70% της ισπανικής οικονομίας, ακολουθούμενες από τον κλάδο της βιομηχανίας, ο οποίος

επίσης παίζει σπουδαίο ρόλο στην οικονομία της χώρας, αποτελώντας το 18% του συνόλου της. Όσον αφορά τον κατασκευαστικό κλάδο, ο οποίος τα τελευταία έτη παρουσιάζει αυξητικές τάσεις, πλέον η συνεισφορά του είναι κάτω από το 6%, ενώ προ της παγκόσμιας κρίσης του 2008, ο τομέας αντιπροσώπευε το 11,5% της ισπανικής οικονομίας. Ο αγροτικός τομέας, αν και ανεπτυγμένος, αποτελεί το 2,5%, απασχολώντας, όμως, το 4,4% του εργατικού δυναμικού.

Σημαντική συμβολή στον τομέα των υπηρεσιών αποτελεί ο τουρισμός. Η Ισπανία είναι η δεύτερη χώρα παγκοσμίως σε αφίξεις τουριστών. Συγκεκριμένα, το 2018 επισκέφτηκαν τη χώρα περισσότεροι από 82 εκατομμύρια τουρίστες. Οι Κοινότητες, οι οποίες λαμβάνουν τους περισσότερους τουρίστες είναι η Καταλονία, η οποία το 2018 υποδέχθηκε περισσότερους από 19 εκατομμύρια τουρίστες πέραν των Ισπανών, ακολουθούμενοι από τις Βαλεαρίδες Νήσους, τις οποίες επισκέφτηκαν 13,84 εκατομμύρια τουρίστες. Η πρωτεύουσα της Ισπανίας, Μαδρίτη, το 2018 προσέλκυσε 7,1 εκ. τουρίστες, κάτι που την καθιστά την τέταρτη πιο δημοφιλή Κοινότητα της Ισπανίας μετά τη Βαλένθια.

Σημαντικά βιομηχανικά κέντρα για την Ισπανία αποτελούν η Μαδρίτη και η Βαρκελώνη, ενώ ακολουθούν και οι υπόλοιπες μεγάλες πόλεις της Ισπανίας και, συγκεκριμένα, η Βαλένθια, το Μπιλμπάο, η Σεβίλλη και η Σαραγόσα. Η χώρα διαθέτει εκτεταμένο δίκτυο υποδομών στους τομείς των μεταφορών και των επικοινωνιών. Σημειώνεται, ενδεικτικά, ότι η Ισπανία διαθέτει το δεύτερο μεγαλύτερο δίκτυο σιδηροδρομικών γραμμών που καλύπτονται από υπερταχείς (AVE) μετά την Κίνα.

1.1.2 Βασικά οικονομικά μεγέθη

Πίνακας 1: Βασικά οικονομικά μεγέθη Ισπανίας

	2014	2015	2016	2017	2018
Ονομαστικό ΑΕΠ (εκ. ευρώ)	1.037.820	1.079.998	1.118.522	1.166.319	1.206.878
Μεταβολή ΑΕΠ	1,4%	3,6%	3,2%	3,0%	2,5%
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (ευρώ)	22.382	23.324	23.970	24.990	25.800
Ανεργία	24,4%	22,1%	19,6%	17,2%	15,3%
Πληθωρισμός	-0,2%	-0,6%	-0,2%	2,0%	1,1%
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-9,5%	-5,1%	-4,5%	-2,8%	-2,7%
Πρωτογενές ισοζύγιο (% ΑΕΠ)	-6,0%	2,2%	1,0%	-0,5%	-0,12%
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	100,4%	99,4%	99,0%	98,3%	97,2%
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% ΑΕΠ)	0,8%	1,4%	1,9%	1,9%	Μ/Δ
Βασικό επιτόκιο	0,05%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Συναλλαγματικά διαθέσιμα	41,46 δις	49,57 δις	59,90 δις	57,87 δις	61,70 δις
---------------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Πηγές: Κεντρική Τράπεζα της Ισπανίας, Eurostat, Υπουργείο Οικονομίας και Επιχειρήσεων Ισπανίας.

Το 2018 η Ισπανία διατήρησε την πορεία ανάκαμψης που ξεκίνησε στα μέσα του 2013, παρουσιάζοντας όμως επιβράδυνση, η οποία έχει αρχίσει από το 2016. Για πρώτη φορά μετά από τρία χρόνια, ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ έπεσε από το 3% στο 2,5%, 0,2% πιο κάτω από τις προβλέψεις στην αρχή του έτους, ενώ το συνολικό ονομαστικό ΑΕΠ έφτασε τα 1,2 δις ευρώ. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας αυξήθηκε κατά 3,24%, φθάνοντας τα 25.800 ευρώ.

Η Ισπανία και το 2018 συνεχίζει να αυξάνει τις θέσεις εργασίας, μειώνοντας ακόμη περισσότερο την ανεργία στο 15,3% του εργατικού δυναμικού, το οποίο αποτέλεσε το χαμηλότερο ποσοστό από το 2008.

Ο πληθωρισμός κινήθηκε σε χαμηλότερα από τα επιθυμητά επίπεδα και συγκεκριμένα στο 1,1%. Το χρέος συνέχισε να μειώνεται σε σχέση με το ΑΕΠ της χώρας, πέφτοντας στο 97%, ωστόσο εξακολουθεί να θεωρείται υψηλό και να αποτελεί μόνιμη σύσταση από την Ε.Ε. η περαιτέρω μείωσή του.

1.1.3 Εξωτερικό εμπόριο

Πίνακας 2: Εξωτερικό εμπόριο Ισπανίας

	2014	2015	2016	2017	2018
Εξαγωγές αγαθών (αξία σε δις ευρώ)	240,58	249,79	256,39	276,14	285,02
Εισαγωγές αγαθών (αξία σε δις ευρώ)	265,55	274,77	273,77	302,43	318,86
Εμπορικό ισοζύγιο (αξία σε δις ευρώ)	-24,97	-24,98	-17,38	-26,29	-33,84

Πηγή: Τελωνεία Ισπανίας

Το εξωτερικό εμπόριο της Ισπανίας τα τελευταία 5 έτη ακολουθεί σταθερή ανοδική πορεία. Συγκεκριμένα, το 2018 οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 3,21% και ξεπέρασαν τα 285 δις ευρώ. Αύξηση παρουσίασαν και οι εισαγωγές της χώρας κατά 5,41% ήτοι 16,43 δις ευρώ, φθάνοντας τα 318,86 δις ευρώ. Τα τελευταία έτη, η Ισπανία παρουσιάζει έλλειμμα στο εμπορικό της ισοζύγιο και ιδιαίτερα το 2018, οπότε αυτό ανήλθε στα 33,84 δις ευρώ, το οποίο αποτελεί και το υψηλότερο των τελευταίων χρόνων.

1.1.3.1 Εμπόριο αγαθών

Πίνακας 3: Εξαγωγές αγαθών Ισπανίας

	2017		2018		Μεταβολή στην αξία
	Αξία (σε χιλ. ευρώ)	% στο σύνολο	Αξία (σε χιλ. ευρώ)	% στο σύνολο	
[87] Αυτοκίνητα, οχήματα	47.993.329	17,38%	48.511.012	17,02%	+1,08%

Avda. Dr. Arce 24-28002, Μαδρίτη

Τηλ: +34915644592, Φαξ: +34915644668, www.agora.mfa.gr/es73, ecocom-madrid@mfa.gr

[84] Μηχανήματα	20.543.683	7,44%	20.922.463	7,34%	+1,84%
[27] Ορυκτά καύσιμα	15.811.941	5,73%	18.517.373	6,50%	+17,11%
[85] Μηχανές, συσκευές και υλικά ηλεκτρικά	14.852.942	5,38%	16.112.877	5,65%	+8,48%
[39] Πλαστικές ύλες	10.772.608	3,90%	11.171.277	3,92%	+3,70%
[30] Φαρμακευτικά προϊόντα	10.060.970	3,64%	10.134.604	3,56%	+0,73%
[08] Καρποί, φρούτα	8.388.508	3,04%	8.447.667	2,96%	+0,71%
[62] Ενδύματα πλην πλεκτών	7.397.284	2,68%	7.409.946	2,60%	+0,17%
[72] Σίδηρος και χάλυβας	6.829.293	2,47%	7.240.781	2,54%	+6,03%
[73] Τεχνουργήματα χυτοσιδήρου	6.533.543	2,37%	6.999.130	2,46%	+7,13%
[99] Διάφορα	6.480.769	2,35%	6.900.120	2,42%	+6,47%
[07] Λαχανικά, φυτά	6.064.815	2,20%	6.070.067	2,13%	+0,09%
[02] Κρέατα	5.606.318	2,03%	5.588.623	1,96%	-0,32%
[88] Αερόπλοια, διαστημόπλοια	5.863.253	2,12%	5.443.686	1,91%	-7,16%
[61] Ενδύματα, πλεκτά	4.810.324	1,74%	4.781.393	1,68%	-0,60%
[33] Καλλυντικά	4.019.681	1,46%	4.450.230	1,56%	+10,71%
[29] Οργανικά χημικά	4.098.439	1,48%	4.433.247	1,56%	+8,17%
[22] Ποτά	4.167.926	1,51%	4.430.392	1,55%	+6,30%
[15] Λίπη και Λάδια	4.949.810	1,79%	4.338.011	1,52%	-12,36%
[38] Χημικά προϊόντα	3.926.815	1,42%	4.273.329	1,50%	+8,82%

Πηγή: Τελωνεία Ισπανίας

Τη μεγαλύτερη αξία εξαγωγών της Ισπανίας για το 2018 την είχε η κατηγορία Αυτοκίνητα, οχήματα [87], η οποία αυξήθηκε κατά 1,08% για το 2018. Η συνολική αξία ξεπέρασε τα 48,5 δις ευρώ, γεγονός που κάνει την κατηγορία αυτή να αντιπροσωπεύει το 17,02% όλων των εξαγωγών της χώρας. Με μεγάλη διαφορά στην αξία ακολουθεί η κατηγορία Μηχανήματα [84] της οποίας οι εξαγωγές ήταν 20,9 δις ευρώ, αυξάνοντας την αξία σε σχέση με το 2017 κατά 1,84%. Ακολουθούν τα Ορυκτά καύσιμα [27], τα οποία είχαν μεγάλη άνοδο κατά 17,11%.

Μεγάλη άνοδο παρουσίασαν και τα Καλλυντικά [33] της τάξης του 10,71%, ή 430,549 εκ. ευρώ ενώ στις υπόλοιπες κατηγορίες, παρόλο που σε γενικές γραμμές υπήρξε αύξηση, αυτή δεν ξεπέρασε το 10%. Μεγάλη πτώση στις εξαγωγές παρουσίασαν τα Λίπη και Λάδια -ζωικά ή φυτικά- [15], μειώνοντας την αξία των εξαγόμενων προϊόντων τους κατά 611,799 εκ. ευρώ.

Πίνακας 4: Εισαγωγές αγαθών Ισπανίας

	2017		2018		Μεταβολή στην αξία
	Αξία (σε χιλ. ευρώ)	% στο σύνολο	Αξία (σε χιλ. ευρώ)	% στο σύνολο	
[27] Ορυκτά καύσιμα	40.482.043	13,39%	47.752.613	14,98%	+17,96%
[87] Αυτοκίνητα, οχήματα	38.965.805	12,88%	40.043.450	12,56%	+2,77%

[84] Μηχανήματα	29.205.644	9,66%	30.587.653	9,59%	+4,73%
[85] Μηχανές, συσκευές και υλικά ηλεκτρικά	23.140.274	7,65%	24.516.629	7,69%	+5,95%
[30] Φαρμακευτικά προϊόντα	12.518.134	4,14%	13.295.721	4,17%	+6,21%
[39] Πλαστικές ύλες	10.530.662	3,48%	11.097.011	3,48%	+5,38%
[29] Οργανικά χημικά	8.751.813	2,89%	9.606.573	3,01%	+9,77%
[72] Σίδηρος και χάλυβας	8.514.891	2,82%	9.503.487	2,98%	+11,61%
[62] Ενδύματα πλην πλεκτών	8.875.346	2,93%	9.129.353	2,86%	+2,86%
[90] Όργανα, συσκευές οπτικής	7.472.947	2,47%	7.541.027	2,36%	+0,91%
[61] Ενδύματα, πλεκτά	6.982.830	2,31%	7.084.739	2,22%	+1,46%
[03] Ψάρια και μαλακόστρακα	6.074.456	2,01%	6.169.055	1,93%	+1,56%
[26] Μεταλλεύματα	4.711.235	1,56%	5.374.875	1,69%	+14,09%
[38] Διάφορα προϊόντα χημικών βιομηχανιών	3.984.355	1,32%	4.844.208	1,52%	+21,58%
[73] Τεχνουργήματα χυτοσιδήρου	3.963.992	1,31%	4.131.204	1,30%	+4,22%
[94] Έπιπλα	3.917.862	1,30%	4.030.381	1,26%	+2,87%
[40] Καουτσούκ και τεχνουργήματα από καουτσούκ	3.721.006	1,23%	3.662.884	1,15%	-1,56%
[48] Χαρτί	3.418.212	1,13%	3.660.368	1,15%	+7,08%
[76] Αλουμίνιο	3.102.677	1,03%	3.438.687	1,08%	+10,83%
[88] Αερόπλοια, διαστημόπλοια	4.944.449	1,63%	3.368.532	1,06%	-31,87%

Πηγή: Τελωνεία Ισπανίας

Κυρίαρχη θέση στις εισαγωγές αγαθών στην Ισπανία για το 2018 καταλαμβάνουν τα Ορυκτά καύσιμα [27], τα οποία αποτελούν το 14,98% του συνόλου των εισαγωγών, παρουσιάζοντας αύξηση 17,96%, σε σχέση με τις αντίστοιχες εισαγωγές του 2017. Η αξία των εισαγωγών Αυτοκινήτων, οχημάτων [87] αυξήθηκε κατά 2,77%, ξεπερνώντας τα 40 δις ευρώ σε σχέση με το 2017 και καταλαμβάνοντας το 12,56% των συνολικών εισαγωγών της χώρας. Μεγάλο μερίδιο της τάξης του 9,59% καταλαμβάνουν και τα Μηχανήματα με την αξία τους να αυξάνεται κατά 4,73% στα 30,5 δις ευρώ.

Η μεγαλύτερη αύξηση της αξίας των εισαγωγών στην ισπανική αγορά είναι της τάξης του 21,58% και παρουσιάζεται στα Διάφορα προϊόντα χημικών βιομηχανιών [38]. Μεγαλύτερη αύξηση του 10% παρουσίασαν συνολικά ακόμα τέσσερις κατηγορίες προϊόντων, Ορυκτά καύσιμα [27], Μεταλλεύματα [26], Σίδηρος και χάλυβας [72] και Αλουμίνιο [76] με άνοδο 17,96%, 14,09%, 11,61% και 10,83% αντίστοιχα. Αντίθετα, τη μεγαλύτερη πτώση παρουσίασαν οι εισαγωγές σε Αερόπλοια, διαστημόπλοια [88], των οποίων η εισαγόμενη αξία μειώθηκε περισσότερο από το ένα τρίτο, κατά 31,87%. Μικρή πτώση της τάξης του 1,56% παρατηρείται στην κατηγορία καουτσούκ και τεχνουργήματα από καουτσούκ [40].

Πίνακας 5α: 10 Σημαντικότεροι προορισμοί εξαγωγών Ισπανίας εκτός Ε.Ε. και η θέση της Ελλάδας για το 2018

Κατάταξη	Χώρα	Αξία εξαγωγών (σε ευρώ)	% στο σύνολο	Μεταβολή μεταξύ 2 τελευταίων χρόνων
1	Ε.Ε.	179.642.820.460	63,03%	+2,88%
2	Η.Π.Α.	12.791.094.870	4,49%	+2,59%
3	Μαρόκο	8.221.212.850	2,88%	+2,23%
4	Κίνα	6.276.446.950	2,20%	+5,43%
5	Τουρκία	4.933.921.930	1,73%	-13,52%
6	Μεξικό	4.560.191.740	1,60%	-0,83%
7	Ελβετία	4.451.790.910	1,56%	+7,43%
8	Αλγερία	3.384.056.070	1,19%	+26,60%
9	Ιαπωνία	2.527.552.790	0,89%	+3,40%
10	Βραζιλία	2.423.597.000	0,85%	-3,43%
20	Ελλάδα	2.382.850.830	0,84%	+8,01%

Πηγή: Τελωνεία Ισπανίας

Το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών στην Ισπανία κατευθύνεται προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι εξαγωγές αυτές αποτελούν το 63,03% του συνόλου, ενώ ξεπερνάνε τα 179 δις ευρώ. Την Ευρώπη ακολουθούν οι Η.Π.Α., οι οποίες εισάγουν αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό από ότι η γειτονική χώρα της Ισπανίας, το Μαρόκο, το οποίο είναι και η δεύτερη χώρα εκτός Ε.Ε. σε αξία εισαγωγών από την Ισπανία.

Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται στην Αλγερία κατά 26,6% ή 711 εκ. ευρώ, ενώ η μεγαλύτερη μείωση της τάξης του 13,52%, ή 771,4 εκ. ευρώ, παρουσιάστηκε στην Τουρκία.

Όσον αφορά το σύνολο της Ευρώπης, οι εξαγωγές της Ισπανίας ανήλθαν στα 200 δις ευρώ, στην ήπειρο της Αμερικής ανήλθαν στα 30 δις ευρώ, από τα οποία τα 15,7 δις ευρώ προήλθαν από τις χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής. Στην Ασία, εξήλθαν αγαθά συνολικής αξίας 26 δις ευρώ, ενώ στην Αφρική και στην Ωκεανία το ποσό αυτό ήταν 18,5 δις ευρώ και 1,1 δις ευρώ αντίστοιχα.

Η θέση της Ελλάδος είναι η 20^η, με εξαγωγές προς τη χώρα συνολικής αξίας 2,38 δις ευρώ, το οποίο αποτελεί αύξηση κατά 8% αλλά καταλαμβάνει ένα μικρό μερίδιο της τάξης του 0,84% επί του συνόλου των εξαγωγών της Ισπανίας.

Πίνακας 5β: 10 Σημαντικότεροι προορισμοί εξαγωγών Ισπανίας στην ΕΕ για το 2018

Κατάταξη	Χώρα	Αξία εξαγωγών (σε ευρώ)	% στο σύνολο	Μεταβολή μεταξύ 2 τελευταίων χρόνων
1	Γαλλία	42.976.770.110	15,08%	+2,88%
2	Γερμανία	30.750.633.280	10,79%	+3,77%
3	Ιταλία	22.736.253.960	7,98%	+0,45%
4	Πορτογαλία	21.085.731.710	7,40%	+2,70%
5	Ην. Βασίλειο	18.977.729.850	6,66%	+5,21%

Avda. Dr. Arce 24-28002, Μαδρίτη

Τηλ: +34915644592, Φαξ: +34915644668, www.agora.mfa.gr/es73, ecocom-madrid@mfa.gr

6	Ολλανδία	10.022.514.500	3,52%	+1,27%
7	Βέλγιο	8.259.226.620	2,90%	+4,48%
8	Πολωνία	5.651.223.330	1,98%	-0,79%
9	Τσεχία	2.409.032.980	0,85%	+3,64%
10	Ελλάδα	2.382.850.830	0,84%	+8,01%

Πηγή: Τελωνεία Ισπανίας

Το 63,03% των συνολικών εξαγωγών της Ισπανίας προορίζεται για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εκτός από την αγορά της Πολωνίας, όπου υπήρξε μικρή πτώση στην αξία των αγαθών που εισήλθαν από την Ισπανία, σε όλες οι υπόλοιπες εννέα χώρες του πίνακα, οι εξαγωγές παρουσίασαν αύξηση. Η γειτονική χώρα της, η Γαλλία, είναι η πρώτη αγορά των προϊόντων που εξάγονται από την Ισπανία, με συνολική αξία κοντά στα 43 δις ευρώ. Μαζί με την Γερμανία, στην οποία οι ισπανικές εξαγωγές ξεπερνάνε τα 30,7 δις ευρώ, καταλαμβάνουν το ένα τέταρτο των συνολικών εξαγωγών της.

Η Ελλάδα αποτελεί το δέκατο μεγαλύτερο προορισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ το ποσοστό της σε σχέση με το σύνολο των εξαγωγών στην Ε.Ε. είναι 1,33%.

Πίνακας 6α: 10 Σημαντικότεροι προμηθευτές Ισπανίας εκτός Ε.Ε. και η θέση της Ελλάδας για το 2018

Κατάταξη	Χώρα	Αξία εξαγωγών (σε ευρώ)	% στο σύνολο	Μεταβολή μεταξύ 2 τελευταίων χρόνων
1	Ε.Ε.	166.913.154.400	52,35%	+3,09%
2	Κίνα	26.908.451.070	8,44%	+4,18%
3	Η.Π.Α.	13.151.881.860	4,12%	-3,05%
4	Τουρκία	7.117.703.610	2,23%	+16,17%
5	Μαρόκο	6.651.939.250	2,09%	+5,50%
6	Νιγηρία	5.633.729.280	1,77%	+28,49%
7	Βραζιλία	4.834.464.220	1,52%	+18,43%
8	Μεξικό	4.775.391.760	1,50%	+16,50%
9	Αλγερία	4.774.198.030	1,50%	+3,77%
10	Σαουδική Αραβία	4.646.945.930	1,46%	+25,76%
56	Ελλάδα	750.853.220	0,24%	+35,53%

Πηγή: Τελωνεία Ισπανίας

Ο μεγαλύτερος προμηθευτής για την Ισπανία είναι οι χώρες της Ε.Ε. οι οποίες τροφοδοτούν την ισπανική αγορά με ποσοστό 52,35% επί του συνόλου, δηλαδή περί τα 167 δις ευρώ. Από τις τρίτες χώρες, μεγαλύτερο προμηθευτή αποτελεί η Κίνα, η οποία αύξησε τις εξαγωγές της στην Ισπανία κατά 4,18%, δίνοντας προϊόντα αξίας 26,9 δις ευρώ. Ακολουθούν με μεγάλη διαφορά οι Η.Π.Α., των οποίων οι εισαγωγές αποτελούν το 4,12% του συνόλου των εισαγωγών. Μεγάλη αύξηση παρουσιάζουν η Τουρκία και η Σαουδική Αραβία, οι οποίες εξήγαγαν προς την ισπανική αγορά 16,17% και 25,76% περισσότερο από ότι το προηγούμενο έτος αναφοράς.

Όσον αφορά την κατανομή ανά ήπειρο, δεσπόζουσα θέση κατέχει η Ε.Ε. με 181,7 δις ευρώ και ποσοστό 57% του συνόλου, ακολουθούμενη από την Ασία με αξία

εισαγωγών 60,9 δις ευρώ. Από την ήπειρο της Αμερικής εισήχθησαν αγαθά συνολικής αξίας 32,6 δις ευρώ, από τα οποία το 53% προήλθε από την Λατινική Αμερική και την Καραϊβική. Η Αφρική ακολουθεί στην κατάταξη την Αμερική με συνολική αξία εξαγωγών προς την Ισπανία 24,1 δις ευρώ, ενώ η Ωκεανία έχει το μικρότερο μερίδιο της τάξης του 0,31% με αξία εξαγωγών προς την Ισπανία λιγότερη από 1 δις ευρώ.

Η Ελλάδα αύξησε σημαντικά τις εξαγωγές της στην Ισπανία το 2018 κατά 35,53% ή 196,85 εκ. ευρώ. Παρόλα αυτά, παραμένει χαμηλά στην κατάταξη, ενώ οι εξαγωγές της, αξίας 750,85 εκ. ευρώ αποτελούν το 0,24% των συνολικών εισαγωγών της Ισπανίας. Επισημαίνεται ότι η πηγή εδώ είναι τα Τελωνεία Ισπανίας, τα οποία διαφέρουν προς τα κάτω συγκριτικά με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ.

Πίνακας 6β: 10 Σημαντικότεροι προμηθευτές Ισπανίας στην Ε.Ε. και η θέση της Ελλάδας για το 2018

Κατάταξη	Χώρα	Αξία εξαγωγών (σε ευρώ)	% στο σύνολο	Μεταβολή μεταξύ 2 τελευταίων χρόνων
1	Γερμανία	40.072.182.190	12,57%	+3,15%
2	Γαλλία	34.475.735.490	10,81%	+3,23%
3	Ιταλία	21.087.743.430	6,61%	+3,92%
4	Ολλανδία	12.972.526.840	4,07%	+3,42%
5	Πορτογαλία	11.561.302.900	3,63%	+4,49%
6	Ην. Βασίλειο	11.449.190.440	3,59%	+0,60%
7	Βέλγιο	7.442.002.930	2,33%	-5,41%
8	Πολωνία	5.430.078.740	1,70%	+2,84%
9	Τσεχία	4.278.570.010	1,34%	+0,27%
10	Σουηδία	2.937.448.840	0,92%	+20,31%
17	Ελλάδα	750.853.220	0,24%	+35,53%

Πηγή: Τελωνεία Ισπανίας

Δεσπόζουσα θέση στην κατάταξη των σημαντικότερων προμηθευτών της Ισπανίας κατέχει η Γερμανία με το ποσοστό της να φτάνει το 12,53% των συνολικών εισαγωγών της χώρας και την αξία να αυξάνεται κατά 3,15% σε σχέση με το 2017 και να ξεπερνάει τα 40 δις ευρώ. Δεύτερη έρχεται η Γαλλία από την οποία η Ισπανία εισήγαγε 3,23% περισσότερο από το 2017 με τη συνολική αξία να βρίσκεται στα 34,5 δις ευρώ, αποτελώντας το 10,81% του συνόλου των εισαγωγών. Μεγάλο μερίδιο καταλαμβάνει και η Ιταλία με τις εξαγωγές της προς την Ισπανία να αποτελούν το 6,61% του συνόλου.

Μεγάλη αύξηση παρατηρείται στις εισαγωγές από τη Σουηδία και την Ελλάδα, με ποσοστά 20,31% και 35,53% αντίστοιχα. Η Ελλάδα, αποτελεί τη 17^η χώρα στην κατάταξη, ενώ το ποσοστό της στις εισαγωγές της Ισπανίας, συγκριτικά με τις εισαγωγές από όλη την Ε.Ε. στη χώρα αυτή, είναι 0,45%.

1.1.3.2 Εμπόριο υπηρεσιών

Πίνακας 7: Εισπράξεις Ισπανίας

	2017		2018		Μεταβολή στην αξία
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
Υπηρεσίες (σε ευρώ)					
[52] Μεταφορές	258.006,86	0,94%	14.401.494,35	30,75%	5481.83%
[35] Ενέργεια	2.439.660,77	8,92%	3.946.897,21	8,43%	61.78%
[41] Κατασκευές Κτιρίων	258.006,86	0,98%	3.930.815,13	8,39%	1423.53%
[68] Ακίνητα	3.503.185,59	12,81%	3.301.516,17	7,05%	-5.76%
[42] Πολιτική Μηχανική	1.002.785,58	3,80%	2.649.683,54	5,66%	164.23%
[21] Παραγωγή Φαρμακευτικών Προϊόντων	216.287,06	0,82%	2.516.342,91	5,37%	1063.43%
[61] Τηλεπικοινωνίες	1.571.927,70	5,75%	2.478.198,39	5,29%	57.65%
Άλλες υπηρεσίες	17.169.706,25	65%	19.578.614,03	29,05%	5481.83%

Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας, Εμπορίου και Τουρισμού

Μη διαθέσιμα στοιχεία με βάση την κωδικοποίηση EBOPS 2010.

Για το 2018, η Ισπανία είχε συνολικές εισπράξεις από το εμπόριο υπηρεσιών της τάξεως των 46,8 δις ευρώ με το μεγαλύτερο ποσοστό να εμφανίζεται στην κατηγορία Μεταφορές [52] του Υπουργείου Βιομηχανίας, Εμπορίου και Τουρισμού, το οποίο αποτελεί το 30,75% του συνόλου. Με μεγάλη διαφορά ακολουθούν οι επενδύσεις στον τομέα της Ενέργειας [35], ενώ υπάρχουν μεγάλες μεταβολές προς τα πάνω σε όλες τις πρώτες επτά κατηγορίες, πέραν των ακινήτων [68].

Πίνακας 8: Πληρωμές Ισπανίας

	2017		2018		Μεταβολή στην αξία
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
Υπηρεσίες (σε χιλ. ευρώ)					
[64] Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες εκτός ασφαλίσεων	1.731.046	3.38%	3.503.185	12,81%	295.77%
[01] Αγροτικός τομέας	241.092	0.47%	2.439.660	8,92%	1219.95%
[46] Χονδρικό Εμπόριο εκτός Οχημάτων	2.258.343	4.41%	1.672.173	6,11%	7.24%
[68] Ακίνητα	862.983	1.68%	1.583.854	5,79%	36.92%
[35] Ενέργεια, εφοδιασμός	1.621.265	3.16%	1.571.982	5,75%	-30.82%
[66] Βοηθητικές δραστηριότητες Χρηματοπιστωτικού τομέα	286.780	0.56%	1.571.927	5,75%	274.77%
[41] Κατασκευές Κτιρίων	338.765	0.66%	1.533.915	5,61%	196.50%
Άλλες υπηρεσίες	30.664.518	80,6%	258.006	0,94%	295.77%

Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας, Εμπορίου και Τουρισμού

1.1.4 Επενδύσεις

Πίνακας 9: Επενδύσεις από και προς την Ισπανία

	2014	2015	2016	2017	2018
ΞΑΕ (συνολικά κεφάλαια – απόθεμα τέλος έτους αναφοράς) σε εκ. ευρώ	20.647,5	24.802,9	26.173,6	27.346,0	46.827,6

Avda. Dr. Arce 24-28002, Μαδρίτη

Τηλ: +34915644592, Φαξ: +34915644668, www.agora.mfa.gr/es73, ecocom-madrid@mfa.gr

Άμεσες επενδύσεις της χώρας στο εξωτερικό (συνολικά κεφάλαια – απόθεμα τέλος έτους αναφοράς) σε εκ. ευρώ	31.829,3	31.865,1	38.643,3	38.004,7	22.415,5
---	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας, Επιχειρήσεων και Τουρισμού

Το 2018 υπήρξε μεγάλη αύξηση των ξένων επενδύσεων στην Ισπανία. Συγκεκριμένα, η πλειοψηφία αυτών αφορούσε επενδύσεις στην Κοινότητα της Μαδρίτης, όπου επενδύθηκε το 80% του συνόλου. Ακολουθεί η Κοινότητα της Καταλονίας, η οποία τα δύο τελευταία έτη παρουσιάζει μείωση στις ξένες επενδύσεις.

Όσον αφορά τις άμεσες επενδύσεις της Ισπανίας στο εξωτερικό, αυτές μειώθηκαν το 2018 κατά 41% και ανήλθαν στα 22,4 δις ευρώ.

1.2 Στοιχεία οικονομίας της διοικητικής διαίρεσης της Ισπανίας

Διοικητικά, η Ισπανία είναι οργανωμένη σε 17 Αυτόνομες Κοινότητες (Αυτονομίες), η καθεμία από τις οποίες περιλαμβάνει μία ή περισσότερες επαρχίες (συνολικά 50), καθώς και τις αυτόνομες πόλεις της Θέουτα και της Μελίγια στη Βόρεια Αφρική. Κάθε Αυτόνομη Κοινότητα ασκεί τις εξουσίες που της έχουν ανατεθεί από το Σύνταγμα, ως ορίζεται στο "καταστατικό αυτονομίας" της. Οι 17 Κοινότητες διαθέτουν ένα βαθμό οικονομικής αυτονομίας, ενώ λαμβάνουν επίσης επιχορηγήσεις από το γενικό προϋπολογισμό του κράτους.

Οι ισχυρότερες οικονομικά Κοινότητες της Ισπανίας είναι η Κοινότητα της Μαδρίτης και η Κοινότητα της Καταλονίας. Αυτές οι δύο κοινότητες αντιπροσωπεύουν το 38% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας, καθώς επίσης δέχονται και τις περισσότερες ξένες επενδύσεις. Στην τρίτη θέση όσον αφορά το παραγόμενο προϊόν, βρίσκεται η Κοινότητα της Ανδαλουσίας, η οποία όμως βρίσκεται στη τρίτη από το τέλος θέση, όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Το μεγαλύτερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι της Κοινότητας της Μαδρίτης, ακολουθούμενο από την Κοινότητα των Βάσκων και την Κοινότητα της Ναβάρρα. Τέλος, πάνω από το μέσο όρο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι και η Κοινότητα της Καταλονίας.

1.3 Οικονομικές προβλέψεις 2019

Οι οικονομικές προβλέψεις της Τράπεζας της Ισπανίας δείχνουν συνέχιση της ανάπτυξης της ισπανικής οικονομίας για το 2019, με έναν από τους καλύτερους ρυθμούς μετά την περίοδο της κρίσης και συγκεκριμένα κατά 2,2%, όμως μειωμένη σε σχέση με το προηγούμενο έτος που ήταν 2,5%.

Η ανάπτυξη αυτή προέρχεται κυρίως από τα αίτια, τα οποία την υποστηρίζουν από την αρχή της ανάκαμψης, όπως η βελτίωση του ανταγωνισμού από την περίοδο της κρίσης του 2008, την ενίσχυση της περιουσιακής κατάστασης των επιχειρήσεων, των χρηματοπιστωτικών οργανισμών αλλά και των οικογενειών καθώς και της ευνοϊκής νομισματικής πολιτικής.

Εκτός από το 2019, αναμένεται και για τα έτη 2020 και 2021 πτώση του ρυθμού ανάπτυξης, κάτι που οφείλεται κυρίως στη γενικότερη επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας η οποία επηρεάζει τις ισπανικές εξαγωγές. Παρόλα αυτά, η διατήρηση των επιτοκίων σε χαμηλά ποσοστά αλλά και οι χαμηλές τιμές πετρελαίου μπορούν να παίξουν ισοσταθμιστικό ρόλο στην παγκόσμια επιβράδυνση της οικονομίας βραχυπρόθεσμα. Επιπλέον, η ιδιωτική ζήτηση θα αυξηθεί κατά 2% (από 2,4% το 2018) ενώ οι επενδύσεις επίσης θα μετριαστούν σε σχέση με το 2018. Υπολογίζεται ότι τα προαναφερθέντα θα αυξήσουν τις αποταμιεύσεις.

Η ανάπτυξη προϊόντων θα είναι σύμφωνη με τη ζήτηση της αγοράς, ενώ η συμβολή τους στο ΑΕΠ της χώρας, μακροχρόνια, θα εξασθενίσει. Αντιθέτως, η μειωμένη εξωτερική ζήτηση αγαθών, η οποία θα επηρεάσει αρνητικά το ΑΕΠ της Ισπανίας, θα μετριαστεί σε μακροχρόνιο ορίζοντα. Προβλέπεται ότι η αυξημένη εσωτερική ζήτηση θα μετριάσει τις απώλειες από τη μειωμένη εξωτερική ζήτηση.

Όσον αφορά τις θέσεις εργασίας, τα τελευταία χρόνια η Ισπανία έχει κάνει σημαντικά βήματα και έχει μειώσει κατά πολύ την ανεργία της χώρας. Το 2019 αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω ο αριθμός των ανέργων αλλά με μικρότερο ρυθμό από ότι τα δύο τελευταία έτη, πέφτοντας στο 14% ενώ υπολογίζεται ότι, έως το 2021, η ανεργία θα μειωθεί περαιτέρω 2%, στο 12% του εργατικού δυναμικού.

Η μέση διακύμανση του πληθωρισμού για το 2019 υπολογίζεται στο 1,2%, δεδομένου ότι η αύξηση της τιμής των προϊόντων θα ισοσταθμιστεί με την προβλεπόμενη μείωση της τιμής ενεργειακών προϊόντων.

Όπως υποστηρίζεται από την Τράπεζα της Ισπανίας, οι κίνδυνοι που μπορεί να αντιμετωπίσει η οικονομία της χώρας είναι ο εμπορικός πόλεμος, ο οποίος επηρεάζει την παγκόσμια οικονομία συνολικά. Οι αυξήσεις των δασμών και λοιπών μέτρων προστασίας επηρεάζουν το εμπόριο, καθώς επίσης μειώνουν τις επενδύσεις των επιχειρήσεων. Μεγάλης σημασίας είναι και η έξοδος του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση ενώ παράλληλα η οικονομία της Ισπανίας μπορεί να επιβραδυνθεί λόγω της εσωτερικής πολιτικής αστάθειας, αφού η πολιτική αβεβαιότητα αποθαρρύνει την προσέλκυση επενδύσεων.

Το έλλειμμα της χώρας αναμένεται να είναι 2,5% του ΑΕΠ, ενώ αρχικά υπολογιζόταν στο 2,4%, λόγω όμως των ανωτέρω κινδύνων οι προβλέψεις άλλαξαν προς τα κάτω.

1.4 Οικονομικές σχέσεις Ισπανίας

Η Ισπανία έχει την 13η σε μέγεθος οικονομία παγκοσμίως. Παρά την κρίση και την ύφεση που ακολούθησε, η ισπανική οικονομία παραμένει ανεπτυγμένη, διαφοροποιημένη και ανταγωνιστική. Κύρια χαρακτηριστικά που της προσδίδουν δυναμικότητα και την καθιστούν ενδιαφέρουσα αγορά στόχο είναι: το μέγεθος της αγοράς, ο υψηλός βαθμός οικονομικής ελευθερίας, η παρουσία ανταγωνιστικών επιχειρήσεων, τα υψηλά καταναλωτικά πρότυπα, η προσέλκυση μεγάλου αριθμού τουριστών, η ιδιότητά της ως πύλης για την Λατινική Αμερική, η ποιότητα εξειδικευμένων προμηθευτών και το ανεπτυγμένο δίκτυο υποδομών.

1.4.1 Ισπανία – ΠΟΕ

Η Ισπανία είναι μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μέλος της ΓΔΣΕ από τις 29 Αυγούστου 1963.

1.4.2 Ισπανία – Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ισπανία αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την 1^η Ιανουαρίου 1986 ενώ ανήκει στο Χώρο του Σένγκεν από τις 26 Μαρτίου 1995 και αποτελεί μέλος της Ζώνης του Ευρώ από την 1^η Ιανουαρίου 1999. Η Ισπανία επίσης συμμετέχει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με 54 μέλη και εκπροσωπείται στο Συμβούλιο της Ευρώπης από εκπροσώπους της κυβέρνησης, σύμφωνα με το εκάστοτε θέμα που προκύπτει. Ακόμη, η Ισπανία έχει αναλάβει την Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα εξής 4 εξάμηνα μέχρι σήμερα: Ιανουάριος - Ιούνιος 1989, Ιούλιος – Δεκέμβριος 1995, Ιανουάριος – Ιούνιος 2002, Ιανουάριος – Ιούνιος 2010. Ο Επίτροπος, ο οποίος έχει οριστεί από την Ισπανία για να εκπροσωπεί τη χώρα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ο κ. Miguel Arias Cañete και είναι υπεύθυνος για τη Δράση για το Κλίμα και την Ενέργεια. Επιπλέον συμμετέχει με 21 εκπροσώπους στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ενώ με 20 εκπροσώπους στην Επιτροπή των Περιφερειών. Τέλος, η Ισπανία επικοινωνεί με τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω των μόνιμων εκπροσώπων της χώρας στις Βρυξέλλες.

1.4.3 Συμμετοχή σε περιφερειακές οικονομικές / τελωνειακές Ενώσεις

Οι εμπορικές σχέσεις της Ισπανίας διέπονται από τις ισχύουσες εμπορικές συμφωνίες που διατηρεί η Ευρωπαϊκή Ένωση με όλες τις χώρες εκτός της ΕΕ.

1.4.4 Συμμετοχή σε διεθνή φόρα και ομάδες χωρών

Η Ισπανία μετέχει ως μέλος στους περισσότερους διεθνείς οργανισμούς. Ειδικότερα, όσον αφορά εκείνους με οικονομικό αντικείμενο, σημειώνονται ενδεικτικά: Asian Development Bank, African Development Bank, Banco Centroamericano de Integracion Economica, Bank of International Settlements, EBRD, EIB, European Space Agency, Food and Agriculture Organization, Inter-American Development Bank, IAEA, IBRD, ICAO, IDA, International Energy Agency, IFAD, IFC, ILO, IMF, International Maritime Organization, International Mobile Satellite Organization, International Organization for Migration, International Telecommunication Union, MIGA, OECD, Paris Club, Permanent Court of Arbitration, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, World Tourism Organization, World Customs Organization, World Intellectual Property Organization, World Trade Organization.

2 Οικονομικές σχέσεις Ελλάδας – Ισπανίας

2.1 Διμερές εμπόριο

Επισημαίνεται ότι παρουσιάζονται διαφορές μεταξύ των στοιχείων που προσφέρει η ΕΛΣΤΑΤ και των στοιχείων που προσφέρει το Υπουργείο Βιομηχανίας, Εμπορίας και Τουρισμού, μέσω του DataComex.

Η Ισπανία, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, κατατάσσεται στη δέκατη θέση μεταξύ των χωρών αποδεκτών των ελληνικών προϊόντων με ποσοστό συμμετοχής 2,47% επί του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών. Παράλληλα, αποτελεί τον όγδοο σε σειρά προμηθευτή αγαθών της Ελλάδας, με ποσοστό 3,75% επί του συνόλου των αγαθών.

Αντίθετα, η Ελλάδα καταλαμβάνει μικρό μερίδιο τόσο στις εξαγωγές της Ισπανίας όσο και στις εισαγωγές της με το ποσοστό να είναι 0,24% και 0,84% επί του συνόλου αντίστοιχα.

2.1.1 Εμπόριο αγαθών

Πίνακας 10: Εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας – Ισπανίας

	2014	2015	2016	2017	2018
Εξαγωγές αγαθών (αξία σε εκ. ευρώ)	673,98	698,71	703,90	703,24	1.106,19
Εισαγωγές αγαθών (αξία σε εκ. ευρώ)	1.639,9	1.598,8	1.634,0	1.775,1	2.045,87
Εμπορικό ισοζύγιο (αξία σε εκ. ευρώ)	-965,92	-900,09	-703,73	-1.071,86	-939,68

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Παρατηρούνται διαφορές στα στατιστικά της ΕΛΣΤΑΤ και των τελωνείων της Ισπανίας.

Οι εξαγωγές της Ελλάδος στην Ισπανία παρουσιάζουν, πέραν της μικρής μείωσης του 2017, αύξηση την τελευταία πενταετία ενώ το 2018 φθάνουν ιστορικά υψηλά, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 57,3%. Η πορεία των εισαγωγών της τελευταίας πενταετίας επίσης έχει ανοδική πορεία, πέραν του 2015 όπου υπήρξε μείωση. Το 2018 η αξία των εισαγωγών της Ελλάδας από την Ισπανία έφθασαν τα 2 δις ευρώ παρουσιάζοντας αύξηση 15,25%.

Το εμπορικό έλλειμμα μειώθηκε κατά 132,18 εκ. ευρώ, φθάνοντας τα 939,68 εκ. ευρώ, παραμένοντας παρόλα αυτά σε αρκετά υψηλά επίπεδα σε σχέση με τις χρονιές 2015 και 2016.

Πίνακας 11: Ελληνικές εξαγωγές στην Ισπανία – μεγάλες κατηγορίες

	2017		2018		Μεταβολή στην αξία
	Αξία (ευρώ)	% στο σύνολο	Αξία (ευρώ)	% στο σύνολο	
2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας					
[84] Μηχανήματα	25.380.158	3,60%	244.817.445	22,13%	+ 864,60%
[27] Ορυκτά Καύσιμα	81.017.723	11,52%	202.325.878	18,29%	+ 149,73%
[03] Ιχθυηρά	92.052.824	13,08%	94.593.610	8,55%	+ 2,76%
[30] Φαρμακευτικά Προϊόντα	68.018.388	9,67%	85.293.012	7,71%	+ 25,40%
[15] Ζωικά και Φυτικά Έλαια	36.220.308	5,15%	50.891.966	4,6%	+ 40,51%
[39] Πλαστικά Προϊόντα	39.016.907	5,54%	39.758.213	3,59%	+ 1,90%

[74] Χαλκός και προϊόντα χαλκού	34.529.445	4,91%	38.694.002	3,49%	+ 12.06%%
[76] Αλουμίνιο και προϊόντα	32.405.673	4,60%	36.142.124	3,26%	+ 11.53%
[08] Καρποί και φρούτα	32.405.673	4,60%	30.786.972	2,78%	+ 41.53%
[99] Εφοδιασμοί, Εμπιστευτικά	33.368.359	4,74%	28.612.260	2,58%	-14,25%
[96] Διάφορα βιομηχανικά είδη	15.781.811	2,24%	24.860.649	2,24%	+ 57.53%
[33] Καλλυντικά	10.545.494	1,49%	13.715.830	1,23%	+ 30.06%%
Λοιπές Κατηγορίες	15.781.833	61,85%	215.701.721	19,5%	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Κυρίαρχη θέση στον κατάλογο των ελληνικών εξαγωγών στην Ισπανία κατέχουν τα Μηχανήματα [84], καταλαμβάνοντας το 22,13% της αξίας του συνόλου των εξαγωγών για το 2018 έναντι 3,6% που κατείχε την προηγούμενη, με μία τεράστια αύξηση της τάξης του 864% που την κατέταξε στην πρώτη θέση με εξαγωγές αξίας 244,81 εκ. ευρώ. Μεγάλη αύξηση παρουσιάζεται και στις εξαγωγές της κατηγορίας Ορυκτά Καύσιμα [27], τα οποία αυξήθηκαν κατά 150% και ξεπέρασαν τα 200 δις ευρώ.

Στις κυριότερες κατηγορίες ελληνικών εξαγωγών προς την Ισπανία παρατηρείται αύξηση, με αξιοσημείωτη, εκτός των προαναφερθέντων κατηγοριών, να εμφανίζεται στα Καλλυντικά [33] (30,06%). Πτώση 4,75 εκ. ευρώ παρουσιάζεται μόνο στην κατηγορία Εφοδιασμοί, Εμπιστευτικά [99].

Πίνακας 12: Ελληνικές εξαγωγές στην Ισπανία – κυριότερα προϊόντα

8ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2017		2018		Μεταβολή στην αξία
	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο	
[8471] Μηχανές επεξεργασίας δεδομένων	721.925	0,10%	220.055.882	20,02%	+ 30381,82%
[2710] Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια)	74.390.274	10,69%	181.937.689	16,55%	+144,57%
[3004] Φάρμακα	66.146.298	9,50%	84.253.360	7,66%	+27,37%
[0302] Ψάρια, βρώσιμα, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη	69.003.957	9,91%	69.119.927	6,28%	+0,17%
[7411] Σωλήνες από χαλκό	33.471.692	4,81%	38.289.488	3,48%	+14,39%
[1510] Λάδια από ελιές	25.396.293	3,65%	37.644.271	3,42%	+48,23%
[99SS] Λοιπά προϊόντα	33.367.627	4,79%	28.611.760	2,60%	-14,25%
[9619] Σερβιέτες, πάνες και άλλα είδη υγιεινής	15.148.975	2,30%	24.353.756	2,21%	+60,76%
[2713] Υπολείμματα των λαδιών πετρελαίου	6.548.471	0,94%	20.340.685	1,85%	+210,62%
[7606] Φύλλα και λεπτές ταινίες από αργίλιο	16,037,059	2,14%	13.615.094	1,23%	+8,92%

Avda. Dr. Arce 24-28002, Μαδρίτη

Τηλ: +34915644592, Φαξ: +34915644668, www.agora.mfa.gr/es73, ecocom-madrid@mfa.gr

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Μεγάλο μερίδιο επί του συνόλου στις εξαγωγές της Ελλάδας προς την Ισπανία αποτέλεσαν για το 2018 οι Μηχανές επεξεργασίας δεδομένων [8471] (20,02% επί του συνόλου) και τα Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια) [2710]. Οι δύο αυτές κατηγορίες προϊόντων ήταν και οι μόνες που ξεπέρασαν τα 100 εκ. ευρώ σε αξία, με 220,05 εκ. ευρώ και 181,93 εκ. ευρώ αντίστοιχα. Μεγάλο μερίδιο συνεχίζουν να αποτελούν και τα Φάρμακα [3004] (7,66% επί του συνόλου) και τα Βρώσιμα, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη ψάρια [0302] (6,28% του συνόλου).

Συνολικά, από τις δέκα πρώτες κατηγορίες προϊόντων μόνο η κατηγορία [99SS] (Λοιπά προϊόντα) παρουσιάζει μείωση (-14,25%) ενώ όλα τα υπόλοιπα παρουσιάζουν αύξηση με τη μεγαλύτερη να βρίσκεται στις Μηχανές επεξεργασίας δεδομένων [8471] σε περισσότερα από 219 εκ. ευρώ (30381,82%), τα υπολείμματα των λαδιών πετρελαίου [2713], των οποίων η αξία υπερτετραπλασιάστηκε και των λαδιών από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια), με αύξηση 144,57% σε σχέση με το 2017.

Πίνακας 13: Ελληνικές εισαγωγές από την Ισπανία – μεγάλες κατηγορίες

2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2017		2018		Μεταβολή στην αξία
	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο	
[27] Ορυκτά καύσιμα	166.718.399	9,39%	333.774.159	16,31%	+100,2%
[62] Ενδύματα, πλην πλεκτών	162.107.206	9,13%	180.184.734	8,80%	+11,15%
[87] Οχήματα	127.421.034	7,17%	149.219.202	7,29%	+17,11%
[61] Ενδύματα πλεκτά	121.199.703	6,82%	131.535.500	6,42%	+8,53%
[02] Κρέατα	96.656.763	5,44%	101.829.909	4,97%	+5,35%
[39] Πλαστικά Προϊόντα	103.115.202	5,80%	96.265.348	4,70%	-6,64%
[84] Μηχανήματα	72.140.926	4,06%	74.763.737	3,65%	+3,64%
[30] Φαρμακευτικά προϊόντα	70.949.710	3,99%	64.373.746	3,14%	-9,27%
[74] Χαλκός και προϊόντα	73.494.006	4,13%	59.690.455	2,91%	-18,78%
[85] Ηλεκτρικά μηχανήματα και εξοπλισμός	47.460.489	2,67%	57.926.879	2,83%	+22,05%
[29] Οργανικά χημικά	54.926.360	3,09%	54.503.881	2,66%	-0,77%
[03] Ιχθυηρά	57.578.766	3,24%	50.130.341	2,45%	-12,94%
[33] Καλλυντικά	25.446.257	1,43%	47.439.403	2,31%	+86,43%
[64] Υποδήματα	46.899.420	2,64%	46.843.899	2,28%	-0,12%
[38] Διάφορα προϊόντα χημικών βιομηχανιών	37.109.454	2,09%	43.233.739	2,11%	+16,35%
[21] Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής	37.158.282	2,09%	41.374.808	2,02%	+24,40%
[69] Προϊόντα κεραμικής	30.436.589	1,71%	40.748.230	1,99%	+33,88%
[48] Χαρτί	43.879.647	2,47%	36.465.565	1,78%	-16,90%
[72] Σίδηρος	25.406.505	1,43%	25.401.745	1,24%	-0,02%

Λοιπές Κατηγορίες	379.216.805	21,35%	410.166.767	20,04%	
--------------------------	-------------	--------	-------------	--------	--

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Στην κορυφή της λίστας των ελληνικών εισαγωγών από την Ισπανία για το 2018 βρίσκονται τα Ορυκτά καύσιμα, ορυκτά λάδια [27], διπλασιάζοντας την αξία τους σε περισσότερα από 333 εκ. ευρώ ενώ αποτέλεσαν το 16,31% του συνόλου των εισαγωγών από την Ισπανία. Με μεγάλη διαφορά ακολουθούν τα Ενδύματα, πλην πλεκτών [62], τα οποία αυξήθηκαν σε σχέση με το 2017 κατά 11,15%. Παρόμοια αύξηση παρουσίασαν και τα Οχήματα [87] συμπληρώνοντας την πρώτη τριάδα των εξαγωγών της Ισπανίας προς την Ελλάδα.

Συνολικά, παρουσιάζεται αύξηση στις εισαγωγές από την Ισπανία στα περισσότερα προϊόντα. Τη μεγαλύτερη παρουσίασαν τα Ορυκτά καύσιμα, ορυκτά λάδια [27] (100,2%), τα Καλλυντικά [33] τα οποία αυξήθηκαν κατά 86,43%, ενώ τα Προϊόντα κεραμικής παρουσίασαν σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2017, κατά 33,88%. Αντίθετα, η μεγαλύτερη μείωση από τα παραπάνω προϊόντα εμφανίζεται στην κατηγορία Χαλκός και προϊόντα [74], η οποία μειώθηκε περισσότερο από 13,8 εκ. ευρώ, ενώ μειώσεις μεγαλύτερες του 10% υπήρξαν στις κατηγορίες Χαρτί [48] και Ιχθυηρά [03], με μείωση 16,9% και 12,94% σε σχέση με το 2017 αντίστοιχα.

Πίνακας 14: Ελληνικές εισαγωγές από την Ισπανία – κυριότερα προϊόντα

	2017		2018		Μεταβολή στην αξία
	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο	
δψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας					
[2710] Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά	160.575.560	9,42%	325.140.135	16,56%	+102,48%
[8703] Αυτοκίνητα για τη μεταφορά προσώπων	99.210.294	5,82%	111.897.534	5,70%	+12,79%
[6204] Γυναικεία ενδύματα	62.154.136	3,64%	72.611.822	3,70%	+16,83%
[7403] Χαλκός καθαρισμένος και κράματα χαλκού	61.976.872	3,63%	51.059.612	2,60%	-17,62%
[0203] Κρέατα χοιροειδών	49.056.172	2,87%	47.594.485	2,42%	-2,98%
[3004] Φάρμακα	51.655.487	3,03%	43.744.454	2,22%	-15,31%
[6110] Πουλόβερ, πλεκτές ζακέτες, γιλέκα και παρόμοια είδη	36.667.072	2,15%	39.062.173	1,99%	+6,53%
[0201] Κρέατα βοοειδών	35.387.288	2,07%	38.079.939	2,15%	+7,61%
[3808] Εντομοκτόνα, ποντικοφάρμακα και παρόμοια προϊόντα	29.824.610	1,75%	32.308.858	2,08%	+8,33%
[2101] Καφές, τσάι, μάτε	23.078.536	1,35%	31.607.739	1,75%	+36,96%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Η κατηγορία Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά [2710] κατέχει σημαντικό ποσοστό στις εξαγωγές της Ισπανίας προς την Ελλάδα, αντιπροσωπεύοντας το 16,56% του συνόλου με αξία 325,14 εκ. που αναλογεί σε διπλάσια αξία από ότι το 2017. Δεύτερη μεγαλύτερη κατηγορία εισαγόμενων προϊόντων από την Ισπανία αποτελούν τα Αυτοκίνητα για τη μεταφορά προσώπων [8703], τα οποία ξεπέρασαν τα 111 εκ. ευρώ, με αύξηση κατά, περίπου, 2 εκ. ευρώ. Όσον αφορά τα υπόλοιπα προϊόντα, μεγάλη αύξηση της τάξης του 39,96% παρουσιάζει η εισαγωγή Καφέ, τσαγιού και μάτε [2101] ενώ αισθητή μείωση παρουσιάζουν τα προϊόντα Χαλκού καθαρισμένου και κράματα χαλκού [7403] και τα Φάρμακα [3004], με μείωση 17,62% και 15,31% αντίστοιχα.

2.1.2 Εμπόριο υπηρεσιών

Πίνακας 15: Ισοζύγιο υπηρεσιών

	2014*	2015	2016	2017	2018
Εισπράξεις (αξία σε εκ. ευρώ)	282,6	426,7	500,1	465,7	570,4
Πληρωμές (αξία σε εκ. ευρώ)	263,8	205,4	218,4	236,9	289,2
Ισοζύγιο υπηρεσιών (αξία σε εκ. ευρώ)	+18,8	+221,3	+281,7	+228,8	+281,2

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας

* δεν υπολογίζονται οι θαλάσσιες μεταφορές σύμφωνα με τον αναθεωρημένο τρόπο κατάρτισης από 20/11/2018

Αναφορικά με το ισοζύγιο υπηρεσιών, αυτό παραμένει θετικό τη τελευταία πενταετία. Συγκεκριμένα, οι εισπράξεις της Ελλάδας από την Ισπανία ξεπερνάνε τα 400 εκ. ευρώ ενώ το 2017 φαίνεται πτώση της τάξης του 6,8%, η οποία όμως το 2018 καλύφθηκε με τις εισπράξεις να ξεπερνάνε τα 570 εκ. ευρώ και το ισοζύγιο να πλησιάζει τα επίπεδα του 2016.

Πίνακας 16: Εισπράξεις της Ελλάδας από την Ισπανία

	2017		2018		Μεταβολή στην αξία
	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο	
Υπηρεσίες με βάση την κωδικοποίηση EBOPS 2010 ή BPM6					
Μεταφορές	281.300.000	60,40%	330.500.000	57,94%	+17,49%
Ταξιδιωτικό	107.500.000	23,08%	154.600.000	27,10%	+43,81%
Λοιπές επιχειρηματικές υπηρεσίες	76.900.000	16,51%	85.300.000	14,95%	+10,92%
Σύνολο	465.700.000		570.400.000		+22,48%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Οι εισπράξεις της Ελλάδας από την Ισπανία ανήλθαν στα 570,4 εκ. ευρώ το 2018, το οποίο αποτελεί αξιοσημείωτη αύξηση κατά 22,48% ή 104,7 εκ. ευρώ σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Κυρίαρχη θέση καταλαμβάνουν, επί σειρά ετών, οι μεταφορές εξαιτίας, κυρίως, της συμβολής της ναυτιλίας στην κατηγορία αυτή. Συγκεκριμένα, το

2018 η εν λόγω κατηγορία προσέφερε 17,49% περισσότερη αξία στην ελληνική οικονομία από ότι το προηγούμενο έτος αναφοράς. Οι μεταφορές ξεπερνάνε το ήμισυ των εισπράξεων της Ελλάδας από την Ισπανία.

Το ταξιδιωτικό έχει επίσης μεγάλη συμβολή στις εισπράξεις και συγκεκριμένα ευθύνεται για το 27,1% της συνολικής εισπρακτικής αξίας. Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση της αξίας κατά 47,1 εκ. ευρώ (43,81%).

Πίνακας 17: Τουριστικές αφίξεις στην Ελλάδα από την Ισπανία

	2014	2015	2016	2017	2018
Αφίξεις από την Ισπανία στην Ελλάδα (χιλ. επισκέπτες)	136,23	93,62	203,3	164,0	225,7
Ποσοστό στο σύνολο των αφίξεων	0,6%	0,4%	0,7%	0,5%	0,68%
Μεταβολή	+48,1%	-31,3%	+117,1%	-19,3%	+37,6%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Οι αφίξεις των Ισπανών τουριστών στην Ελλάδα αποτελούν μικρό ποσοστό και συγκεκριμένα το 0,68% του συνόλου των αφίξεων και το 1,05% των αφίξεων Ευρωπαίων τουριστών για το 2018. Παρόλα αυτά, για την ίδια χρονιά, η Ελλάδα δέχτηκε συνολικά 225,7 χιλιάδες Ισπανούς τουρίστες, 37,6% περισσότερους από ότι το 2017, το οποίο αποτελεί τη μεγαλύτερη άφιξη τουριστών από τη χώρα της Ιβηρικής των τελευταίων ετών.

Όσον αφορά τις εισπράξεις της Ελλάδας από τους Ισπανούς τουρίστες, αυτές ανήλθαν στα 123 εκ. ευρώ για το 2018, το οποίο ποσό, αποτελεί αύξηση κατά 40,1% σε σχέση με το 2017, αλλά σε σχέση με το 2016, οι εισπράξεις ήταν κατά 6 εκ. ευρώ λιγότερες, παρά το γεγονός ότι οι αφίξεις τη χρονιά εκείνη ήταν περισσότερες.

Πίνακας 18: Πληρωμές της Ελλάδας στην Ισπανία

	2017		2018		Μεταβολή στην αξία
	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο	
Υπηρεσίες με βάση την κωδικοποίηση EBOPS 2010 ή BPM6					
Μεταφορές	89.700.000	37,86%	140.100.000	48,44%	56,19%
Ταξιδιωτικό	65.200.000	27,52%	71.400.000	24,69%	9,51%
Λοιπές επιχειρηματικές υπηρεσίες	82.000.000	34,61%	77.700.000	26,87%	-5,24%
Σύνολο	236.900.000		289.200.000		+20,81%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Το σύνολο των πληρωμών της Ελλάδας προς την Ισπανία για το 2018 είναι προσαυξημένο κατά 20,81% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ξεπερνώντας τα 289 εκ. ευρώ. Οι μεταφορές αυξήθηκαν κατά 56,19% φθάνοντας τα 140,1 εκ. ευρώ, αποτελώντας παράλληλα το 48,44% του συνόλου των πληρωμών. Οι λοιπές επιχειρηματικές υπηρεσίες μειώθηκαν κατά 4,3 εκ. ευρώ ενώ το ταξιδιωτικό αυξήθηκε κατά 6,2 εκ. ευρώ.

2.2 Άμεσες επενδύσεις

2.2.1 Επενδύσεις της Ελλάδας στην Ισπανία

Πίνακας 19: Επενδύσεις της Ελλάδας στην Ισπανία

	2014	2015	2016	2017	2018
Ροές (σε εκ. ευρώ)	3	4	10	0*	-6*
Απόθεμα	109,7	108,6	119,6	123,1	M/Δ

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

*Προσωρινά στοιχεία Τραπεζής Ελλάδος

Ελληνικές επενδύσεις στην Ισπανία

Οι συνολικές ελληνικές επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Ισπανία την περίοδο 1993-2016 υπολογίζεται ότι ανέρχονταν σε €135,84 εκ. Ειδικότερα, την εξαετία (2010-2015) το ύψος τους ήταν μόλις €15 εκ. Το 2016 καταγράφεται ελληνική επένδυση ύψους €55,08 εκ. στον κλάδο της βιομηχανίας τροφίμων (κονσέρβες ψαριών) στη Χώρα των Βάσκων. Τα τελευταία έτη παρατηρείται αύξηση της παρουσίας των ελληνικών εταιρειών, κυρίως στους τομείς του κοσμήματος, των καλλυντικών, των τροφίμων, των τηλεπικοινωνιών και δομικών υλικών.

Αναλυτικά, ελληνικές εταιρείες με δραστηριότητα στην Ισπανία έχουν ως ακολούθως:

- Η εταιρεία *Rensika* ιδρύθηκε στη Βαρκελώνη το 1990 από τον κ. Σταυρακάκη Γεώργιο και ειδικεύεται στα μεσογειακά προϊόντα, όπως: αρτοσκευάσματα και αλοιφές (χούμους, τζατζίκι και ταραμάς). Το Μάρτιο του 2010 δημιουργήθηκαν οι νέες εγκαταστάσεις 2,500 τετραγωνικών μέτρων. Είναι η ηγετική εταιρεία στις μεσογειακές αλοιφές και η επιτυχία αυτή έγκειται στη δέσμευσή της να προσφέρει υψηλής διατροφικής αξίας προϊόντα στο καταναλωτικό κοινό.
- Το 1998 η *Αργυρομεταλλευμάτων και Βαρυτίνης* εξαγόρασε το 20% της *Laviosa Promasa* (μπετονίτης) και το 100% της *Otavi Iberica* (περλίτης).
- Η εταιρεία *Ελληνικοί Λευκόλιθοι (Grecian Magnesite)*, από κοινού με τη γαλλική *Roullier Group*, εξαγόρασαν, το 2000, την ισπανική *Magnesitas Navarras*. Το μερίδιο της ελληνικής εταιρείας είναι 40%.
- Στον τομέα της συσκευασίας, η *Crown Hellas* εξαγόρασε το 2002 τις εταιρείες *Crown Cork Sevilla* (εργοστάσιο παραγωγής μεταλλικών δοχείων μπύρας και αναψυκτικών στην Σεβίλλη) και *Crown Cork de España*, μαζί με την θυγατρική της *Crown Cork Bebidas* (εργοστάσιο στο Agoncillo στη Β. Ισπανία). Επίσης, ο Όμιλος *Μαίλλη* διατηρεί θυγατρική εταιρεία με έδρα στη Βαρκελώνη.

- Το 2006 η εταιρεία αρδευτικών συστημάτων *Eurodrip* ίδρυσε τη θυγατρική εταιρεία (100%) *Eurodrip Irrigation Holding Systems S.L.* Σήμερα συνεργάζεται με την εταιρεία συμβούλων *TMF Spain*.
- Στον τομέα των ιχθυοκαλλιεργειών, ο *Νηρέας* εξαγόρασε, το 2007, την εταιρεία *Predomar* που διαθέτει εγκαταστάσεις στην Αλμερία. Την ίδια χρονιά, απέκτησε το 33,34% της Νορβηγικής *MARINE FARMS ASA*, που παράγει τσιπούρα-λαβράκι στην Ισπανία. Το 2008, η *Ανδρομέδα Ιχθυοκαλλιέργειες* εξαγόρασε την *Grupo Acuimar Alimentación*, η οποία στη συνέχεια μετονομάστηκε σε *Andromeda Iberica*. Το 2009 απέκτησε την εταιρεία *Njordseas*, με έδρα στη Βαρκελώνη. Το 2010 η ελληνική εταιρεία εξαγόρασε την *Piscimar*, η οποία κατέχει το μεγαλύτερο ιχθυογεννητικό σταθμό και εκκολαπτήριο της χώρας, καθώς και ειδικές εγκαταστάσεις εκτροφής μεσογειακών ειδών (κυρίως τσιπούρα και λαβράκι).
- Στα φαρμακευτικά, ο *Όμιλος Μαρινόπουλου* δραστηριοποιείται μέσω της φαρμακοβιομηχανίας *Famar*. Το 2016 συμφωνήθηκε η εξαγορά από την ελληνική εταιρεία του εργοστασίου της Roche στο Λεγκανές της Μαδρίτης. Βάσει της συμφωνίας, η *Famar* θα αναλάβει την τροφοδοσία της γαλλικής εταιρείας με τα προϊόντα που παράγονται ήδη από την νεοαποκτηθείσα μονάδα. Η *Famar* έχει παρουσία στην Ισπανία από το 2011, όταν είχε εξαγοράσει εργοστάσιο της *Sanofi* στο Αλκορκόν (επίσης στη Μαδρίτη).
- Από τον Ιούνιο του 2016, η *Attica Group* και η τράπεζα *BMCE Bank of Africa Group (BMCE)* του Μαρόκου, συνεργάζονται στην εκμετάλλευση θαλάσσιων γραμμών μεταξύ Μαρόκου και ηπειρωτικής Ευρώπης, μέσω της εταιρείας *AFRICA MOROCCO LINKS (AML)*. Η *AML* δραστηριοποιείται στη γραμμή Ταγγέρη (Μαρόκο)- Αλγεθίρας (Ισπανία) προσφέροντας μεταφορικές (επιβατικές, εμπορευματικές) υπηρεσίες.
- Στον τομέα των κεραμικών, ο *Όμιλος Χατζηγεωργίου* δραστηριοποιείται, μέσω της θυγατρικής εταιρείας *Hatz Spain S.A.*, στην περιοχή της Βαλένθια.
- Η εταιρεία *Frigoglass* έχει θυγατρική εταιρεία στην περιοχή της Βαλένθια, με την επωνυμία *Frigoglass Iberica*, η οποία κατασκευάζει επαγγελματικά ψυγεία.
- Στον τομέα του λιανικού εμπορίου κοσμημάτων, η *Folli-Follie* διακινεί τα προϊόντα της μέσω των δικών της ανεξαρτήτων καταστημάτων (Μαδρίτη και Βαρκελώνη), μέσω των αεροδρομίων (χώροι πωλήσεως στα αεροδρόμια Μαδρίτης, Βαρκελώνης και Μπιλμπάο) και μέσω της παρουσίας της στην μεγαλύτερη αλυσίδα πολυκαταστημάτων στην Ισπανία, *El Corte Inglés*.
- Η *Korres*, στα καλλυντικά, διαθέτει τα προϊόντα της μέσω των πολυκαταστημάτων *Corte Ingles* και σε δίκτυο φαρμακείων.

- Η *Maxi* προωθεί είδη κρεβατοκάμαρας της *Coco-Mat*, μέσω της εταιρείας *Coco-Mat Spain*, με την μέθοδο της δικαιόχρησης.
- Στο τομέα των τροφίμων, η *Creta Farm* και ο ισπανικός όμιλος τροφίμων *Argal* δημιούργησαν την εταιρεία *Creta Farm España S.L.*, η οποία με την εμπορική επωνυμία *Creta Granjas* προωθεί μέσω του εμπορικού δικτύου του ισπανού εταίρου προϊόντα αλλαντικών.
- Η *Καράτζης Α.Ε.* έχει μερίδιο (45%) στην εταιρεία *Croppy Solutions S.L.*, που δραστηριοποιείται στην εμπορία υλικών συσκευασίας, στην πόλη Valladolid.
- Η *ΔΗΜΑΣ ΑΕΒΕ* δραστηριοποιείται στον τομέα των συστημάτων ηλιακής ενέργειας, μέσω της εταιρείας *Sistemas Ecologicos Solares S.L.*, στη Βαλένθια.
- Η *MEGAPLAST Α.Ε.* δραστηριοποιείται εμπορικά μέσω της θυγατρικής της *MEGAPLAST SPAIN S.L.* (Βαρκελώνη) στον τομέα των εύκαμπτων πλαστικών συσκευασίας.
- Το 2018, η εταιρεία τηλεπικοινωνιών *Intracom-elecom SA* προχώρησε στην ίδρυση της 22^{ns} θυγατρικής της στο εξωτερικό στη Μαδρίτη.
- Η τεχνολογική εταιρεία παραγωγής λογισμικού *APIFON* επίσης προχώρησε σε ίδρυση θυγατρικής το 2018 στη Μαδρίτη.
- Η εταιρεία κοσμήματος *NIKOLIS GROUP* έχει ανοίξει κατάστημα στη Βαρκελώνη ήδη από το 2018.
- Η εταιρεία αξεσουάρ και ένδυσης *AXEL* έχει παρουσία με κατάστημα στη Μαδρίτη.

Οι επενδύσεις της Ελλάδας στην Ισπανία παρουσιάζουν διακυμάνσεις, παρόλα αυτά, τα τελευταία έτη παρατηρείται δραστηριότητα προς την ισπανική αγορά.

2.2.2 Επενδύσεις της Ισπανίας στην Ελλάδα

Πίνακας 20: Επενδύσεις της Ισπανίας στην Ελλάδα

	2014	2015	2016	2017	2018
Ροές (σε εκ. ευρώ)	-20	125	99	110*	91*
Απόθεμα	1.032,6	767,4	776,6	852,0	Μ/Δ

Πηγές: Τράπεζα της Ελλάδος

*Προσωρινά στοιχεία Τραπεζής Ελλάδος

Κυριότερες ισπανικές επενδύσεις στην Ελλάδα είναι οι ακόλουθες:

- Το 2001 η γαλλική *Lafarge* εξαγόρασε την *ΑΓΕΤ Ηρακλής*, ενώ το 2007 ενίσχυσε τη συμμετοχή της με την εξαγορά του μεριδίου της ΕΤΕ σε αυτήν. Η

ισπανική *Lafarge* συμμετέχει με ποσοστό 78,7% στο μετοχικό κεφάλαιο της *ΑΓΕΤ Ηρακλής*.

- Το 2004 η *Iberdrola* (δεύτερη μεγαλύτερη ισπανική εταιρεία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας) εξαγόρασε το 49,9% της *Rokas A.B.E.E.* Η εταιρεία *Rokas* έχει εγκατεστημένα 17 αιολικά πάρκα, σε περιοχές της Κρήτης, της Εύβοιας, της Θράκης και των νήσων Κω και Λέρου, συνολικής ισχύος 217 MW.
- Το 2004, εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα η *Cesa Hellas*, θυγατρική της ισπανικής *Cesa*, το δε επόμενο έτος η μητρική εξαγοράστηκε από την *Acciona*, με αποτέλεσμα να μετονομαστεί σε *Acciona Ενεργειακή*. Το πρώτο έργο ξεκίνησε το 2005 στο Παναχαϊκό Όρος με την εταιρεία *Αιολική Παναχαϊκού* (θυγατρική της *Acciona*), σε συνεργασία με την εταιρεία *ΕΝΤΕΚΑ*, ισχύος 34,85 MW. Το 2009 προστέθηκαν εγκαταστάσεις ισχύος 13,6 MW.
- Το 2004 εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα η εταιρεία *UCI (Unidad de Credito Inmobiliario)*, η οποία ελέγχεται από κοινού από την ισπανική *Banco Santander* και την γαλλική *BNP*. Η τράπεζα δραστηριοποιείται στον τομέα της κτηματομεσιτικής πίστης, μέσω περιορισμένου δικτύου καταστημάτων.
- Η *Gamesa*, δραστηριοποιούμενη στην Ελλάδα από το 2006, με αιολικά πάρκα στην ηπειρωτική χώρα και σε ορισμένα νησιά, πώλησε τον Δεκέμβριο του 2013 στην εταιρεία *EMV* (θυγατρική του γαλλικού Ομίλου *Eren*) μερίδιο 86% του αιολικού πάρκου ισχύος 25,5 MW στον Κιθαιρώνα. Σύμφωνα με στοιχεία της ισπανικής εταιρείας, δε φέρεται να έχει πλέον άλλη παρουσία στη χώρα μας.
- Η *Endesa* (ιδιοκτησίας, από το 2007, της ιταλικής *Enel*) είχε ιδρύσει κοινοπραξία με τον Όμιλο *Μυτιληναίου (Endesa Hellas)*, της οποίας το 50,01% πώλησε στην ελληνική εταιρεία, το 2011.
- Στον κλάδο του τουρισμού, οι ισπανικές αλυσίδες *Iberostar* και *Accor* λειτουργούν ξενοδοχεία στην Κρήτη και Κω, η πρώτη, και στην Αθήνα, η δεύτερη. Το 2013 η *Barcelo* ανέλαβε τη διαχείριση του ξενοδοχείου *Hydra Beach Resort*.
- Η ισπανική εταιρεία φυσικού αερίου *Enagas* απέκτησε, το Σεπτέμβριο του 2014, μερίδιο 16% στην *Trans Adriatic Pipeline AG (TAP)*, η οποία έχει αναλάβει το έργο κατασκευής του Διαδριατικού αγωγού φυσικού αερίου (ευρωπαϊκό σκέλος του Νοτίου Διαδρόμου Φυσικού Αερίου, συστήματος μεταφοράς αερίου από κοιτάσματα της Κασπίας). Η *Enagas* εξαγόρασε το μεγαλύτερο μέρος του μετοχικού κεφαλαίου που κατείχαν οι *E.ON* (9%) και *Total* (10%), το δε υπόλοιπο αυτού περιήλθε στο ήδη μέλος της κοινοπραξίας *Fluxys* (έως πρότινος μερίδιο 16%). Στον TAP συμμετέχουν, επίσης, οι εταιρείες *BP* (20%), *SOCAR* (20%), *Statoil* (20%) και *Axpo* (5%). Τον Δεκέμβριο του 2014, συμφωνήθηκε η σύσταση κοινοπραξίας, μεταξύ της *Alpha Bank* και της ισπανικής *Aktua Soluciones Financieras*, με την επωνυμία *Aktua Hellas (Alpha Bank 45% και Aktua 55%)*. Η *Aktua Soluciones Financieras*

ανήκει στον Όμιλο *Santander* και παρέχει υπηρεσίες στους τομείς διαχείρισης δανείων, ακινήτων και πιστώσεων, καθώς και της εμπορικής αξιοποίησης και πώλησης ενσώματων στοιχείων ενεργητικού στην Ισπανία.

- Η εταιρεία *THALES* (τομέας σηματοδότησης-τηλεδιόχισης σιδηροδρομικών έργων) συμμετέχει σε κοινοπραξία με τις *METKA* και *Ξανθάκης Α.Τ.Ε.* στην υλοποίηση του έργου κατασκευής της νέας σιδηροδρομικής γραμμής Κιάτο-Ροδοδάφνη, συνολικού προϋπολογισμού ύψους 273 εκ. Η σύμβαση έργου υπεγράφη το Σεπτέμβριο του 2014.
- Το 2015, η εταιρεία ενοικίασης αυτοκινήτων *Goldcar* ξεκίνησε τη δραστηριοποίησή της στην ελληνική αγορά, με τη δημιουργία του πρώτου γραφείου της στο αεροδρόμιο της Ρόδου, ενώ σήμερα λειτουργούν άλλα έξι γραφεία (Χανιά, Ηράκλειο, Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Κέρκυρα, Κως).
- Τον Μάιο του 2017 υπογράφηκε σύμβαση για έρευνα υδρογονανθράκων, μεταξύ της εταιρείας *Energean Oil* και του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, στην περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας. Τον Μάρτιο του ίδιου έτους, η ισπανική *Repsol* απέκτησε το 60% των δικαιωμάτων που έχει η *Energean Oil* στις χερσαίες περιοχές Ιωαννίνων και Αιτωλοακαρνανίας. Η *Repsol* σχεδιάζει τη διενέργεια γεωφυσικής σεισμικής έρευνας στο οικόπεδο των Ιωαννίνων την περίοδο 2017-2018 και στην Αιτωλοακαρνανία την περίοδο 2018-2019. Τα εν λόγω οικόπεδα έχουν συνολική έκταση 8.547 τ. χλμ.
- Στις αρχές του 2017, η ισπανική εταιρεία καλλυντικών *Puig* εξαγόρασε την εταιρεία καλλυντικών *F*. Η ελληνική εταιρεία έχει πολυετή παρουσία στην Ισπανία στα πολυκαταστήματα *El Corte Inglés*, καθώς και σε σημαντικό αριθμό φαρμακείων.
- Η ισπανική εταιρεία ενέργειας *Enagas S.A* συμμετέχει στο επενδυτικό σχήμα μαζί με την ιταλική *Snam Rete Gas S.p.A* και τη βελγική εταιρεία *Fluxys S.A* για την ανάληψη του 65% της Διαχείρισης Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου (ΔΕΣΦΑ) στην Ελλάδα. Οι εταιρείες *Snam*, *Enagas* και *Fluxys* είναι βασικοί μέτοχοι στον αγωγό TAP (με ποσοστά 20%, 16% και 19% αντίστοιχα) και θα έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν, μέσα στα επόμενα χρόνια την ανάπτυξη των υποδομών αερίου (όπως το μεθάνιο για τις μεταφορές και το βιομεθάνιο).
- Η εταιρεία *OPDE*, που κατασκευάζει φωτοβολταϊκά πάρκα, δραστηριοποιείται, μέσω της θυγατρικής της στην Ελλάδα *Mecasolar*, στην κατασκευή ανιχνευτών ηλιακής ενέργειας.
- Η εταιρεία ειδών υγιεινής και πλακιδίων *Porcelanosa*, εμφανίζεται να έχει 19 σημεία πώλησης, μέσω αντιπροσώπων.

- Στον τομέα των πολυκαταστημάτων τροφίμων και ποτών δραστηριοποιούνταν η *Herba Hellas*, θυγατρική του ισπανικού Ομίλου τροφίμων *Erva Puleva*, η οποία πλέον ανήκει στον γαλλικό Όμιλο *Lactalis*.
- Στον τομέα των κατασκευών, οι ισπανικοί Όμιλοι *Ferrovial* και *ACS* (μέσω των θυγατρικών τους *Cintra* και *Dragados*, αντίστοιχα) είχαν αναλάβει, σε συνεργασία με τη *ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ*, την κατασκευή τμημάτων των αυτοκινητοδρόμων Ιόνιας Οδού–Αντίρριου-Ιωάννινα και ΠΑΘΕ στην περιοχή Μαλλιακού.
- Ισπανικές εταιρείες με παρουσία σε άλλους κλάδους είναι: η *Teka* (*Teka Hellas*) στον εξοπλισμό κουζίνας, η *Macpuar* (*Macpuar Hellas*) στον μηχανολογικό εξοπλισμό (ανυψωτικά μηχανήματα, κυλιόμενες σκάλες), η *FOOD MACHINERY ESPANIOLA S.A* (*FOMESA HELLAS*) με μηχανολογικό εξοπλισμό και υπηρεσίες για προστασία, διαλογή και συσκευασία φρούτων-λαχανικών, η *TECNIDEX S.A.U.* με υπηρεσίες υγειονομικού ελέγχου φρούτων και λαχανικών, η αντιπροσωπεία της αυτοκινητοβιομηχανίας *SEAT* (*Seat Technocar*) και ο Όμιλος *Maxam* (*Maxam Hellas*) με προϊόντα εκρηκτικών υλών ειρηνικής χρήσης. Η ασφαλιστική εταιρεία *Mapfre* διαθέτει υποκατάστημα στην Ελλάδα (οδική βοήθεια, ασφάλιση, ασφάλειες και ταξιδιωτική ασφάλεια).
- Μεγάλες ισπανικές αλυσίδες λιανικού εμπορίου, με παρουσία στην ελληνική αγορά, είναι οι ακόλουθες: ο Όμιλος *Inditex* έχει συνολικά 154 καταστήματα ετοιμών ενδυμάτων (από 164 το 2012) με διαφορετικές επωνυμίες (*Zara* 46, *Zara Kids* 6, *Pull & Bear* 23, *Massimo Tutti* 13, *Bershka* 28, *Stradivarius* 16, *Oysho* 18, *Zara Home* 10), η εταιρεία *Mango* δραστηριοποιείται, στον ίδιο κλάδο, με 10 καταστήματα, η αλυσίδα πολυκαταστημάτων *El Corte Ingles* λειτουργεί 3 καταστήματα μόδας με την επωνυμία *Sfera*, η εταιρεία ειδών μόδας *Tous* δραστηριοποιείται στην ελληνική αγορά με 3 καταστήματα.
- Εταιρείες που, κατά το πρόσφατο παρελθόν, διέθεταν παρουσία στην Ελλάδα είναι η *Urbaser* στον τομέα επεξεργασίας αστικών-βιομηχανικών λυμάτων, η *Aister* στον εξοπλισμό ναυπηγείων, η *Colomar Munmany* (*Hellenic Tanneries*) με μονάδα βιολογικού καθαρισμού δερμάτων και η εταιρεία μόδας *Loewe*.

2.3 Θεσμικό πλαίσιο οικονομικής συνεργασίας Ελλάδας – Ισπανίας

Επιπλέον των κοινοτικών ρυθμίσεων, σε διμερές επίπεδο μεταξύ Ελλάδας και Ισπανίας έχουν υπογραφεί οι κάτωθι Συμφωνίες:

- Σύμβαση Ναυτιλίας (Αθήνα 23.9.1926, Ν. 3753/28.5.1928 ΦΕΚ 195/Α/22.9.1928, Έναρξη ισχύος 21.8.1928, Σιωπηρά ανανέωση μέχρι καταγγελίας ΡΜΕΚ)
- Σύμβαση περί εμπορίου και πληρωμών (Μαδρίτη 23/2/1950, Ν. 290/1950 ΦΕΚ 52/1952 Ανακοίνωση ΦΕΚ 35/1953 Ετήσια σιωπηρή ανανέωση μέχρι καταγγελίας)

- Σύμβαση περί εμπορίου και πληρωμών (Αθήνα 15/5/1954 ΦΕΚ 101/1957) Εμπορική Συμφωνία (Μαδρίτη 23/6/1966, ΦΕΚ 195/1974, Ετήσια σιωπηρή ανανέωση μέχρι καταγγελίας με τρίμηνη προθεσμία)
- Αεροπορική Συμφωνία (Αθήνα 25/7/1975, Ν. 752/1978 ΦΕΚ 23/Α/18.2.1978)
- Συμφωνία-Πλαίσιο Συνεργασίας και ειδική Συμφωνία Επιστημονικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας (Μαδρίτη 8/12/1972, Ν366/1976 ΦΕΚ160/1976 Έναρξη ισχύος 19/8/1976). Τον Νοέμβριο 2004 υπογράφηκε στην Μαδρίτη το 8ο Πρωτόκολλο Επιστημονικής και Τεχνολογικής Διακρατικής Συνεργασίας για τα έτη 2004-2006.
- Πλαίσιο Συνεργασίας και ειδική Συμφωνία Επιστημονικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας (Μαδρίτη 22/12/1998, Υπ.Α. 20-7-1999, ΦΕΚ187/Α/1999) Συμφωνία Διεθνών Οδικών Μεταφορών μετά Πρωτοκόλλου (Μαδρίτη 23/1/1980, Ν.1465/1984/ΦΕΚ 92/Α/16.6.1984)
- Συμφωνία Αποφυγής Διπλής Φορολογίας (Μαδρίτη 4/12/200 Ν.3015/2002ΦΕΚ104/2.5.2002. Έναρξη ισχύος 1/1/2003. Ανακοίνωση ΦΕΚ 226/Α/1.10.2002)

2.4 Απολογισμός δράσεων οικονομικής διπλωματίας 2018

ΑΝΑΛΥΣΗ - ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

1.1. Ενέργειες για την υποστήριξη των Κλάδων Ενδιαφέροντος που δηλώθηκαν στον Προγραμματισμό του προηγούμενου έτους.

Α/Α	Κλάδοι Ενδιαφέροντος	Τρόπος υποστήριξης
1.	Προϊόντα διατροφής (τρόφιμα-ποτά)	<p>-Εκπόνηση έρευνας αγοράς για τα γαλακτοκομικά προϊόντα και τριών κλαδικών μελετών για την αγορά κρέατος, την επιτραπέζια ελιά / το ελαιόλαδο και την αγορά οίνου</p> <p>- Υποστήριξη/Συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις ALIMENTARIA στη Βαρκελώνη, με συμμετοχή 8 ελληνικών εταιρειών και SALON DE GOURMETS, στην οποία υποστηρίχθηκε η Ένωση Ελλήνων Σαλιγκαροτρόφων</p> <p>- Υποστήριξη/Συμμετοχή σε διεθνή κλαδική έκθεση παγκόσμιας εμβέλειας: FRUIT ATTRACTION 2018 με εθνική συμμετοχή, εθνικό περίπτερο με την υποστήριξη της ΔΕΘ-HELLEXPO-πρωτοβουλία FRESCON.</p>

		-Διοργάνωση 1 κύκλου τριών οιογνωσιών και μίας ξεχωριστής στοχευμένης εκδήλωσης προώθησης ελληνικών οίνων
2.	Τεχνολογία τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής	<p>- Υποστήριξη/Συμμετοχή σε δύο διεθνείς κλαδικές εκθέσεις παγκόσμιας εμβέλειας: MWC & IOT 2018 στη Βαρκελώνη, με εθνική συμμετοχή, εθνικό περίπτερο με την υποστήριξη του E.G. S.A.</p> <p>-Διοργάνωση στοχευμένης εκδήλωσης προβολής του τομέα της τεχνολογίας στην Ελλάδα και των ευκαιριών που παρουσιάζει σήμερα, με τη συμμετοχή της καθ' ύλην αρμόδιου ελληνικού κλαδικού φορέα ΗΕΤΙΑ</p> <p>-Διοργάνωση δράσης επιχειρηματικής παρουσίασης σε στοχευμένο ισπανικό κοινό της ελληνικής εταιρείας συστημάτων τηλεπικοινωνιών INTPACOM-TELECOM, 27.09.2018.</p>
3.	Μεταποίηση (μόδα-κόσμημα-δομικά υλικά-φαρμακευτικά προϊόντα-καλλυντικά)	<p>Εκπόνηση έρευνας αγοράς για τη βιομηχανία κοσμήματος στην Ισπανία και μίας κλαδικής μελέτης για τη βιομηχανία γούνας</p> <p>-Συμμετοχή σε χειμερινές και φθινοπωρινές διεθνείς εκθέσεις μόδας και κοσμήματος MOMAD και BISUTEX 2018, με σημαντική ελληνική παρουσία και στις 4 διοργανώσεις</p> <p>-Διοργάνωση ειδικής δράσης επιχειρηματικής δικτύωσης για τις ελληνικές συμμετέχουσες εταιρείες σε διεθνή έκθεση κοσμήματος, BISUTEX, 07.02.2018</p> <p>-Υποστήριξη/Συμμετοχή σε παγκόσμια έκθεση-διεθνή συνάντηση παγκόσμιας εμβέλειας για φάρμακα/ παραφαρμακευτικά/καλλυντικά προϊόντα με σημαίνουσα συμμετοχή 30 ελληνικών εταιρειών (CPHI WORLDWIDE, ICSE, InnoPack, P-MEC και FDF, 9-11.10.2018)</p>

		-Υποστήριξη/Συμμετοχή σε διεθνή κλαδική έκθεση δομικών υλικών VETECO 2018 με παρουσία ελληνικών εταιρειών
4.	Υπηρεσίες (τομείς κατασκευών, ενέργειας και τουρισμού)	-Εκπόνηση δύο κλαδικών μελετών στους τομείς κατασκευών και ενέργειας, μίας έρευνας αγοράς για τον τουρισμό και μίας κλαδικής μελέτης για τον συνεδριακό τουρισμό - Υποστήριξη/Συμμετοχή στη διεθνή κλαδική έκθεση παγκόσμιας εμβέλειας FITUR 2018 με εθνική συμμετοχή, εθνικό περίπτερο με την υποστήριξη του ΕΟΤ και του Υπουργείου Τουρισμού -Συμμετοχή στις διεθνείς κλαδικές εκθέσεις τομέων κατασκευών και ενέργειας EPOWER BUILDING και GENERA 2018 -Διοργάνωση ειδικής δράσης για την προβολή των τουριστικών ακινήτων-ξενοδοχειακών υποδομών στο πλαίσιο της διεθνούς έκθεσης για τον τουρισμό, FITUR 2018, με ομιλία και κύριο εισηγητή τον Γενικό Γραμματέα Τουριστικής Πολιτικής κ. Τζιάλλα

→ Καταγράφονται οι ενέργειες του Γραφείου που πραγματοποιήθηκαν με στόχο την υποστήριξη των Κλάδων της Ελληνικής Οικονομίας **που παρουσιάζουν εξαγωγίμο ενδιαφέρον** στη χώρα αρμοδιότητας.

1.2. Άλλες ενέργειες, πέραν αυτών που δηλώθηκαν στο κεφάλαιο 1.1.

1.2.1 Δράσεις που πραγματοποιήθηκαν για προσέλκυση Επενδύσεων και επιχειρηματική συνεργασία

→ *διοργάνωση ή/ και συμμετοχή σε ημερίδες, εκδηλώσεις, συνέδρια, εκθέσεις κ.λπ.*

Ο αριθμός των στοχευμένων ενεργειών προσέλκυσης ξένων επενδυτών στην Ελλάδα ανήλθε σε τρεις. Το Γραφείο μας συντόνισε και διοργάνωσε, σε συνεργασία με την Πρεσβεία και αρμόδιους ισπανικούς κλαδικούς φορείς:

- A) δράση για την προώθηση των επενδύσεων σε ξενοδοχειακές υποδομές και τουριστικά ακίνητα, στο πλαίσιο της Διεθνούς Έκθεσης για τον Τουρισμό, Fitur 2018, 18.01.2018
- B) δράση, με συμμετοχή του καθ' ύλην αρμόδιου ελληνικού φορέα Enterprise Greece SA για την προσέλκυση επενδύσεων και της ελληνικής τεχνολογικής ένωσης HETIA, στην οποία προβλήθηκε το επενδυτικό τοπίο της χώρας μας και οι επενδυτικές ευκαιρίες που αναφέρονται σε επιλεγμένους τομείς/κλάδους σήμερα, 12.12.2018

Και στις δύο περιπτώσεις, καλύφθηκε ένα κενό που υπήρχε στο κομμάτι προσέλκυσης επενδύσεων από την Ισπανία στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων αιτιών, και λόγω των δημοσιονομικών δυσκολιών που αντιμετώπισε η χώρα μας επί σειρά ετών.

Γ) Η τρίτη ενέργεια αφορούσε την διερεύνηση / ενημέρωση και διευθέτηση στοχευμένων συναντήσεων σε ελληνικές υπηρεσίες/ Υπουργεία/ Φορείς για Ισπανούς εταίρους έγκριτων νομικών εταιρειών – εκπροσώπους σημαντικών ισπανικών εταιρειών, σε συνεργασία με τον Πρέσβη της Ελλάδος στη Μαδρίτη και την ΚΥ, 10-12.04.2018.

1.2.2 Επιχειρηματικές Αποστολές που πραγματοποιήθηκαν

→ για Ελληνικές Εταιρίες στο εξωτερικό καθώς και για Εταιρίες του Εξωτερικού προς την Ελλάδα.

Δεν πραγματοποιήθηκε επιχειρηματική αποστολή εντός του 2018.

1.2.3 Λοιπές δράσεις για την Προώθηση Εξαγωγών

Συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις, επιχειρηματικά συνέδρια, σεμινάρια, roadshows, δειγματοσμούς, άλλες εκδηλώσεις προώθησης Ελληνικών προϊόντων, συναντήσεις με κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς της χώρας.

- A) Το Γραφείο μας συμμετείχε συνολικά σε 12 κλαδικές εκθέσεις (αναφέρονται σε 1.1.), για τις οποίες κάθε φορά προχώρησε σε συστηματική προετοιμασία, επαφή και ενημέρωση των συμμετεχουσών ελληνικών εταιρειών με χρηστικό πληροφοριακό υλικό.
- B) Παρακολούθησε μεγάλο αριθμό στοχευμένων σεμιναρίων και ημερίδων ισπανικών θεσμικών/κλαδικών φορέων (ICEX, CEOE, Επιμελητηρίου Μαδρίτης μεταξύ άλλων) για τις οποίες ενημέρωσε την ΚΥ, με στόχο την καταγραφή των μεθόδων και πρακτικών τόσο των ισπανικών οντοτήτων όσο και των δραστηριοτήτων των ξένων χωρών που δραστηριοποιούνται στη χώρα αρμοδιότητάς.

Γ) (Συν)διοργάνωσε, υποστήριξε ή συντόνισε:

- α) δράση κύκλου τριών ημερίδων οινογνωσίας ελληνικών οίνων, έναρξη 22.01.2018
- β) δράση επιχειρηματικής δικτύωσης για τις ελληνικές συμμετέχουσες εταιρείες σε διεθνή έκθεση κοσμήματος, BISUTEX, 07.02.2018
- γ) δράση προώθησης του ελληνικού πρόβειου κρέατος στην Ισπανία, 12.02.2018
- γ) δράση προώθησης ελληνικού βιβλίου, μεταφρασμένου στην ισπανική, Ελληνίδος συγγραφέως κας Μιχαλοπούλου, 11.04.2018
- δ) δράση επιχειρηματικής παρουσίασης σε στοχευμένο ισπανικό κοινό της ελληνικής εταιρείας συστημάτων τηλεπικοινωνιών INTRACOM-TELECOM, 27.09.2018.
- ε) δράση προώθησης ελληνικών οίνων στην αγορά της Ισπανίας, παρουσίαση σε στοχευμένο κοινό, 19.11.2018

Δ) Ανταποκρίθηκε σε 137 αιτήματα ελληνικών εξαγωγικών επιχειρήσεων και σε 44 αιτήματα ισπανικών εισαγωγικών εταιρειών.

1.2.4 Δράσεις για την Άρση των Εμποδίων Πρόσβασης στην Αγορά

→ συναντήσεις, επιστολές, διαβήματα σε αρμόδιους φορείς στη χώρα διαπίστευσης, συνεργασία με Υπηρεσίες της ΕΕ, πολυμερή ή περιφερειακά όργανα, Επιμελητήρια, πληττόμενες επιχειρήσεις, κλπ. ανάλογα με την περίπτωση.

Καθώς η Ισπανία αποτελεί χώρα μέλος της Ε.Ε., δεν παρατηρούνται ιδιαίτερα φαινόμενα ύπαρξης εμποδίων πρόσβασης στην αγορά. Πάντως το Γραφείο αντιμετώπισε θέμα

εντοπισμού παραποιημένου προϊόντος – φέτα στην ισπανική αγορά, στο οποίο αντέδρασε άμεσα, προβαίνοντας σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες σε εδώ αρμόδια Υπουργεία που είχαν ως αποτέλεσμα την απόσυρση του εν λόγω προϊόντος.

3 Συμπεράσματα – προτάσεις

3.1 Προοπτική ανάπτυξης διμερούς εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών

Πίνακας 21: Προοπτική ανάπτυξης διμερούς εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών

Καταγραφή και Ανάλυση Κλάδων Ενδιαφέροντος

A/A	Κλάδοι Ενδιαφέροντος	Ανάλυση - Αιτιολόγηση	Τρόπος υποστήριξης
1.	Προϊόντα διατροφής (εξαγωγές, με έμφαση σε γαλακτοκομικά/τυροκομικά, ιχθυηρά, φρούτα, κρέας/αλλαντικά, αναψυκτικά/χυμοί) και οινικά προϊόντα	Στον εν λόγω κλάδο επικεντρώνεται μεγάλος αριθμός αιτημάτων ελλήνων εξαγωγέων. Ειδικά για τους ελληνικούς οίνους, έχει διεξαχθεί μελέτη και ο ισπανικός οργανισμός ICEX.	- Εθνική συμμετοχή σε διεθνή έκθεση Fruit Attraction 2019 (βλ. ενότητα 1.4.1 κατωτέρω) - Σύμβαση (δύο) ερευνών αγοράς για τα ιχθυηρά και για τους οίνους στην Ισπανία (βλ. ενότητα 1.4.2 κατωτέρω)
2.	Μεταποίηση (μόδα, κόσμημα, ηλεκτρολογικός και οικιακός εξοπλισμός, χαρτί, δομικά υλικά, φαρμακευτικά προϊόντα, καλλυντικά)	Οι ελληνικές επιχειρήσεις πραγματοποιούν ικανοποιητικές εξαγωγές, συμμετέχουν στις εδώ κλαδικές εκθέσεις και ορισμένες διαθέτουν παραγωγική/εμπορική δραστηριότητα στην Ισπανία.	- Συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις BISUTEX και MOMAD 2019 (βλ. ενότητα 1.4.1) - Συμμετοχή σε διεθνή έκθεση Infarma 2019 (βλ. ενότητα 1.4.1) -- Σύμβαση (τριών) ερευνών αγοράς για τα φάρμακα, τη μόδα και το κόσμημα στην Ισπανία (βλ. ενότητα 1.4.2)
3.	Υπηρεσίες (τομείς τεχνολογίας τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής, κατασκευών, ενέργειας και τουρισμού)	A) Η ανάκαμψη του τομέα της τεχνολογίας επικοινωνιών, ψηφιοποίησης και πληροφορικής στην Ισπανία, σε συνδυασμό με τον καλό βαθμό ευκολίας καταρχήν εισόδου σε αυτόν και σταθερής ελληνικής παρουσίας στις εδώ διεθνείς κλαδικές εκθέσεις, δημιουργεί ευκαιρίες για εξωστρεφείς ελληνικές επιχειρήσεις του κλάδου.	- Εθνική συμμετοχή σε διεθνή έκθεση Fitur 2019 (βλ. ενότητα 1.4.1) - Διοργάνωση εκδήλωσης στο πλαίσιο της FITUR 2019 (βλ. ενότητα 1.2.1 κατωτέρω) - Εθνική συμμετοχή σε διεθνή έκθεση Mobile Congress 2019 (βλ. ενότητα 1.4.1) -- Σύμβαση έρευνας αγοράς για τον τουρισμό και (δύο) μελετών για τους τομείς

		<p>B) Καταγράφεται ενδιαφέρον για επενδύσεις από την ισπανική πλευρά, ιδίως για τις ξενοδοχειακές υποδομές και την ενέργεια στην Ελλάδα και από κοινού ανάληψη συνεργασιών σε προγράμματα διδμοποίησης και ανταλλαγής τεχνογνωσίας, ιδίως στον τουρισμό.</p>	<p>κατασκευών/υποδομών και ενέργειας στην Ισπανία (βλ. ενότητα 1.4.2)</p>
--	--	--	---

3.2 Προοπτική προσέλκυσης επενδύσεων

Πίνακας 22: Προοπτική προσέλκυσης επενδύσεων από την Ισπανία

A/A	Κλάδοι ενδιαφέροντος	Ανάλυση – Αιτιολόγηση
1.	Προϊόντα διατροφής (ιδίως αγροδιατροφικά).	Στον εν λόγω κλάδο επικεντρώνεται μεγάλος αριθμός των αιτημάτων Ελλήνων εξαγωγέων, παρατηρείται ικανοποιητικός βαθμός τυποποίησης των ελληνικών προϊόντων και παραγωγικών μονάδων που θα μπορούσαν να προσελκύσουν Ισπανούς επενδυτές.
2.	Τεχνολογία τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής (εξαγωγές, υπηρεσίες, προσέλκυση επενδύσεων).	Η ανάκαμψη του τομέα της τεχνολογίας επικοινωνιών και πληροφορικής στην Ισπανία, σε συνδυασμό με τον καλό βαθμό ευκολίας καταρχήν εισόδου σε αυτόν και σταθερής ελληνικής παρουσίας στις εδώ διεθνείς κλαδικές εκθέσεις, δημιουργεί ευκαιρίες για εξωστρεφείς ελληνικές επιχειρήσεις του κλάδου καθώς και για εκατέρωθεν επενδύσεις.
3.	Μεταποίηση (μόδα, κόσμημα, δομικά υλικά, φαρμακευτικά προϊόντα, καλλυντικά).	Οι ελληνικές επιχειρήσεις πραγματοποιούν ικανοποιητικές εξαγωγές, συμμετέχουν στις εδώ κλαδικές εκθέσεις και ορισμένες διαθέτουν παραγωγική/εμπορική δραστηριότητα στην Ισπανία.

4.	Υπηρεσίες (τομείς κατασκευών, ενέργειας και τουρισμού)	Καταγράφεται ενδιαφέρον για επενδύσεις από ισπανική πλευρά στον ενεργειακό τομέα (λχ. ENAGAS), ιδίως στις ΑΠΕ και από κοινού ανάληψη συνεργασιών σε προγράμματα διδυμοποίησης και ανταλλαγής τεχνογνωσίας, ιδίως στον τουρισμό.
5.	Εφοδιαστική αλυσίδα	Καθώς η Ισπανία διαθέτει συνεχώς αυξανόμενες εξαγωγικές ροές, η χώρα μας, η οποία τα τελευταία χρόνια, έχει αναπτύξει ικανοποιητικά τις υποδομές της στον εν λόγω τομέα, μπορεί να προσφέρει αποθηκευτικούς χώρους και υπηρεσίες διανομής σε σειρά χωρών που διακινούν τα προϊόντά τους στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων και την Ανατολική Ευρώπη.

Από τη μελέτη που έχει διεξάγει το Γραφείο μας στον τομέα του τουρισμού στην Ισπανία προκύπτει το ενδιαφέρον της ισπανικής πλευράς να επενδύσει στον τουρισμό παγκοσμίως, όπου υπάρχουν επωφελείς συνθήκες. Μεταξύ των χωρών που προσφέρονται για επενδύσεις βρίσκεται και η Ελλάδα καθώς οι ευκαιρίες στο κλάδο πληθαίνουν τα τελευταία χρόνια, και ιδίως όσον αφορά τις ξενοδοχειακές υποδομές και κατασκευές, για τις οποίες η ισπανική πλευρά δείχνει σημαντικό ενδιαφέρον, το οποίο εξάλλου αποτυπώθηκε και σε σχετική στοχευμένη παρουσίαση του κλάδου σε θεματικό πρωινό που διοργάνωσε το Γραφείο μας το 2018 σε συνεργασία με το εδώ Ισπανοελληνικό Εμπορικό Επιμελητήριο (“Ελλάδα: Προοπτικές Επενδύσεων σε Real Estate και Υποδομές του Τομέα του Τουρισμού”, με ομιλητή τον Γενικό Γραμματέα Τουριστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης του Υπουργείου Τουρισμού της Ελλάδος, κ. Γ. Τζιάλλα). Είχε προηγηθεί η παρουσίαση του προγράμματος για τη γραμμή 4 του αθηναϊκού μετρό στον ισπανικό κατασκευαστικό τομέα. Ακόμη, η Ελλάδα και η Ισπανία έχουν συνεργασθεί επιτυχώς σε προγράμματα διδυμοποίησης (twinning projects) στον τουρισμό σε τρίτες χώρες, ενώ πολύτιμη θεωρείται και η συνεργασία υπό μορφή ανταλλαγής τεχνογνωσίας (know-how).

Δεδομένου του ενδιαφέροντος που επιδεικνύουν ισπανικές εταιρείες, μέσω γραφείων νομικών συμβούλων που τις εκπροσωπούν, προκειμένου να εντοπίσουν ανάλογα ελληνικά γραφεία που θα μπορούσαν να τις ενημερώσουν για τα ισχύοντα στη χώρα μας και, ενδεχομένως, να συνεργαστούν κατά την εγκατάσταση των συγκεκριμένων επενδύσεων στην Ελλάδα, θεωρούμε σκόπιμη τη συνεργασία των αρμόδιων ελληνικών αρχών και φορέων που μπορούν να παρέχουν ακριβή πληροφόρηση για

τη νομοθεσία που τυγχάνει εφαρμογής σε κάθε περίπτωση, την παροχή της γενικής εικόνας του επενδυτικού τοπίου στη χώρα μας και τέλος την παροχή αρωγής για τη διευθέτηση συναντήσεων με συγκεκριμένους δημόσιους φορείς, σε περιπτώσεις που, όπως συνέβη δύο φορές το 2018, η ισπανική πλευρά είναι διατεθειμένη να ταξιδέψει στην Ελλάδα για τη διερεύνηση του οικονομικού κλίματος στη χώρα μας. Ακίνητα, οικοδομικές και βιομηχανικές κατασκευές, ενέργεια, τουριστικός και χρηματοπιστωτικός τομέας βρίσκονται στο επίκεντρο του επενδυτικού ενδιαφέροντος από πλευράς Ισπανίας για τη χώρα μας.

Αν και η Ισπανία αντιμετώπισε πρόβλημα γενικευμένης μείωσης της κατανάλωσης τα τελευταία χρόνια, αυτό πλέον αλλάζει, λόγω της σημαντικής καλυτέρευσης όλων των δεικτών της ισπανικής οικονομίας και της ανόδου του βιοτικού επιπέδου των Ισπανών. Η χώρα μας μπορεί να εκμεταλλευτεί αυτό το γεγονός για την άνοδο των εξαγωγών της εδώ εν γένει. Ακρογωνιαίος λίθος για την είσοδο στην ισπανική αγορά και συνεπώς την αύξηση των εξαγωγών μας στη φιλοξενούσα χώρα, αποτελεί η συμμετοχή στις διεθνείς κλαδικές εκθέσεις, είτε σε επίπεδο ατομικής επιχείρησης είτε μέσω επίσημης συμμετοχής της χώρας μας στις κυριότερες διεθνείς εκθέσεις που διοργανώνονται στην Ισπανία, με έμφαση σε τομείς τουρισμού, τεχνολογίας, τροφίμων, κατασκευών, ενέργειας, μόδας, κοσμήματος.

3.3 Προτάσεις δράσεων ενίσχυσης εξωστρέφειας

1.1 Δράσεις για Επενδύσεις και Επιχειρηματική Συνεργασία

- Διοργάνωση στοχευμένων εκδηλώσεων για τους Έλληνες εκθέτες στις κλαδικές εκθέσεις με ενδεχόμενη συμμετοχή ξένων αγοραστών
- Διοργάνωση επιχειρηματικών παρουσιάσεων ελληνικών εταιρειών που εγκαθίστανται στην Ισπανία
- Διοργάνωση στοχευμένων γευσιγνωσιών-οινογνωσιών σε συνεργασία με εδώ εισαγωγείς ελληνικών τροφίμων –ποτών
- Συμμετοχή Γραφείου μας σε εκδηλώσεις της Πρεσβείας με εν δυνάμει εμπορικό χαρακτήρα (όπως προώθηση ελληνικού βιβλίου στην Ισπανία)
- Παρακολούθηση επιχειρηματικών συνεδρίων, ετήσιων εκδηλώσεων, σεμιναρίων και ημερίδων εδώ κλαδικών και θεσμικών φορέων και επιμελητηρίων, καθώς και των υπηρεσιών της Ε.Ε. που αφορούν ιδίως ενέργεια, μεταφορές/υποδομές, τουρισμό, οικονομική συνεργασία με χώρες της Λατινικής Αμερικής, BREXIT, θέματα ΚΑΠ, ανταγωνισμό τρίτων χωρών κ.ο.κ.ε.
- Επαφές – επισκέψεις στις Ισπανικές Περιφέρειες σε συνεργασία με την Πρεσβεία μας.

1.2 Δράσεις για Επιχειρηματικές Αποστολές

- Το Γραφείο ΟΕΥ Μαδρίτης είναι έτοιμο να υποστηρίξει κλαδικούς φορείς της χώρας μας που ενδιαφέρονται για πραγματοποίηση επιχειρηματικής αποστολής ελληνικών εταιρειών και τους το επισημαίνει σε μόνιμη βάση.
- Από κοινού με την Πρεσβεία, γίνονται σε μόνιμη βάση ενέργειες υποβοήθησης ισπανικών εταιρειών που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον εξαγωγής/πραγματοποίησης επένδυσης στην Ελλάδα. Το ενδιαφέρον μέχρι στιγμής καταγράφεται από νομικές και τουριστικές εταιρείες, τις οποίες διευκολύνουμε με διευθέτηση συναντήσεων σε κρατικούς και θεσμικούς φορείς στην Ελλάδα.

- Προγραμματιζόμενη επίσημη επίσκεψη, ενδεχομένως με επιχειρηματική αποστολή και ταυτόχρονη διοργάνωση φόρουμ με επικεφαλής κ.κ. ΑΝΥΠΕΞ και ΓΓΔΟΣ (δεν έχει οριστικοποιηθεί).
- Παρακολούθηση και υποστήριξη, ενδεχόμενης συμμετοχής επιχειρηματικής αποστολής του Enterprise Greece στην Ισπανία και / ή συνδιοργάνωση στοχευμένης εκδήλωσης με το E.G., κυρίως για την προσέλκυση επενδύσεων από την Ισπανία στην Ελλάδα.
- Διοργάνωση αποστολής εκπροσώπων θεσμικών και επιχειρησιακών τουριστικών φορέων από την Ισπανία στην Ελλάδα σε συνεργασία με την Πρεσβεία μας. Υπάρχει ενδιαφέρον από την μεγαλύτερη εταιρεία ταξιδίων Corte Inglés.

1.3 Λοιπές δράσεις για την Προώθηση Εξαγωγών

1.4.1 Το Γραφείο ΟΕΥ θα συμμετέχει/παρακολουθήσει/υποστηρίξει τις ακόλουθες κλαδικές διεθνείς εκθέσεις που διεξάγονται στην Ισπανία:

- **FITUR**, Διεθνής έκθεση τουρισμού 23-27.01.2019, Μαδρίτη, με εθνική συμμετοχή κάθε χρόνο (περίπτερο ΕΟΤ, έλευση επίσημης ελληνικής αντιπροσωπείας-Υπουργείο Τουρισμού)
- **BISUTEX - MADRIJOYA- INTERGIFT**, Διεθνείς εκθέσεις κοσμημάτων, αξεσουάρ, ασημικών, ωρολογίων και δώρων. 07-10.02.2019 και 11-15.09.2019, Μαδρίτη, με συμμετοχή περί των δεκαπέντε ελληνικών εταιρειών κατά μέσο όρο μέχρι στιγμής σε κάθε διοργάνωση.
- **MOBILE WORLD CONGRESS**, Διεθνής Έκθεση υψηλής τεχνολογίας και επικοινωνιών (έμφαση σε κινητή τηλεφωνία), 25-28.02.2019, Βαρκελώνη, με εθνική συμμετοχή κάθε χρόνο (δύο εθνικά περίπτερα, έλευση επίσημης ελληνικής αντιπροσωπείας, Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, E.G. S.A., ΣΕΚΕΕ, ΣΕΠΕ, ΕΕΚΤ, Corallia, ΓΓΕΤ).
- **INFARMA**, Διεθνής Έκθεση Φαρμάκων και Παραφαρμάκων, 19-21.03.2019, Βαρκελώνη.
- **SALON DE GOURMETS**, Διεθνής έκθεση ποιοτικών τροφίμων και ποτών, 08-11.04.2019, Μαδρίτη (με ενδεχόμενη συμμετοχή πανελλήνιου συνεταιρισμού σαλιγκαροτρόφων).
- **GENERA**, Διεθνής έκθεση ενέργειας & περιβάλλοντος. 26.02-01.03.2019, Μαδρίτη.
- **MOMAD**, Διεθνής έκθεση μόδας/ένδυσης, 08-10.02.2019 και 06-08.09.2019, Μαδρίτη, με συμμετοχή περί των δέκα ελληνικών εταιρειών σε κάθε διοργάνωση.
- **FRUIT ATTRACTION**, Διεθνής έκθεση φρούτων και λαχανικών, 23-25.10.2019, Μαδρίτη, με συμμετοχή περί των είκοσι μεμονωμένων ελληνικών εταιρειών και εθνικό περίπτερο FRESKON GREECE, πρωτοβουλία της HELEXPO.

1.4.2 Το Γραφείο ΟΕΥ Μαδρίτης θα πραγματοποιήσει τις ακόλουθες μελέτες και ενημερώσεις:

- Ετήσια έκθεση για την οικονομία της Ισπανίας και τις διμερείς οικονομικές και εμπορικές σχέσεις
- Μηνιαίο ενημερωτικό δελτίο οικονομικών και εμπορικών εξελίξεων για την Ισπανία
- Καθημερινή επισκόπηση και συνεχή ενημέρωση ΚΥ και κλαδικών/θεσμικών φορέων για το οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον της Ισπανίας
- Επικαιροποίηση επιχειρηματικού οδηγού "Doing business"
- Τακτική ενημέρωση περιεχομένου διαδικτυακής πύλης Agora
- Ενημέρωση βάσεων επιχειρηματικών δεδομένων Γραφείου ΟΕΥ.
- Ετήσια μελέτη για το διμερές εμπόριο Ελλάδος – Ισπανίας
- Έρευνα αγοράς για τα φρούτα και τα λαχανικά
- Έρευνα αγοράς για τα ιχθυηρά
- Έρευνα αγοράς για τον οίνο στην Ισπανία
- Έρευνα αγοράς για τη φαρμακοβιομηχανία στην Ισπανία

Avda. Dr. Arce 24-28002, Μαδρίτη

Τηλ: +34915644592, Φαξ: +34915644668, www.agora.mfa.gr/es73, ecocom-madrid@mfa.gr

- Έρευνα αγοράς για τη βιομηχανία μόδας στην Ισπανία
- Έρευνα αγοράς για τη βιομηχανία κοσμήματος στην Ισπανία
- Ετήσια μελέτη για τον τομέα κατασκευών/υποδομών στην Ισπανία
- Ετήσια μελέτη για τον τομέα της ενέργειας στην Ισπανία

1.4.3 Το Γραφείο ΟΕΥ θα πραγματοποιεί τακτικά τα ακόλουθα:

- Ενημερωτικές συναντήσεις αντιπροσωπειών κρατών-μελών της Ε.Ε., σχετικά με συμβούλια Eurogroup, Ecofin - Agrofin.
- Παρακολούθηση εργασιών και εκδηλώσεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Ελαιολάδου και του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού.
- Τακτικές συναντήσεις με το εδώ Ισπανο-ελληνικό Εμπορικό Επιμελητήριο, το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Μαδρίτης και τον επιχειρηματικό φορέα δικτύωσης Madrid Europe Network.

1.4 Δράσεις για την Άρση των Εμποδίων Πρόσβασης στην Αγορά

- Πραγματοποιούνται συναντήσεις, επιστολές και διαβήματα σε αρμόδιους φορείς στην Ισπανία σε μόνιμη βάση και ανάλογα με την περίπτωση, λ.χ. σε περιπτώσεις παραπονημένων ελληνικών προϊόντων στην ισπανική αγορά ή σε περιπτώσεις αναγραφής στοιχείων εδώ εισαγωγών σε εισαγόμενα ελληνικά προϊόντα. Υπάρχει συχνή συνεργασία, για αυτούς τους λόγους, ιδίως με το ισπανικό Υπουργείο Εξωτερικών και Συνεργασίας και με το Υπουργείο Γεωργίας, Τροφίμων και Αλιείας.
- Υπάρχει συνεργασία, σε μόνιμη βάση, κατά κύριο λόγο με το Ισπανοελληνικό Εμπορικό Επιμελητήριο και το Επιμελητήριο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Υπηρεσιών Μαδρίτης, ιδίως σε περιπτώσεις αναζήτησης συγκεκριμένων μορφών συνεργασίας, διαβίβασης προσκλήσεων στα μέλη τους σε ελληνικές διεθνείς εκθέσεις και προβλημάτων μεταξύ ισπανικών και ελληνικών επιχειρήσεων.

3.4 Προτάσεις ενίσχυσης διμερούς θεσμικού πλαισίου

- Ανταλλαγή επισκέψεων πολιτικής ηγεσίας, κρατικών αξιωματούχων και άλλων επίσημων επισκέψεων εκατέρωθεν.
- Ανταλλαγή επιχειρηματικών αποστολών εκατέρωθεν.
- Αύξηση επισκέψεων σε διεθνείς εκθέσεις εκατέρωθεν.
- Αύξηση συνεργασίας κλαδικών επιμελητηρίων.

4 Παράρτημα

4.1 Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία

4.1.1. Βασικά Οικονομικά Μεγέθη

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν										
ΑΕΠ τρέχουσες τιμές (€ δισ.)	1.054	1.063	1.046	1.029	1.023	1.058	1.085	1.118	1.166	1.208

Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	22.600	22.600	22.700	22.530	21.948	22.382	23.324	23.970	24.990	25.800
Απασχόληση, μισθοί, τιμές										
Ανεργία (%)	18,1	20,1	21,6	25,0	26,4	24,4	22,1	19,6	17,2	15,3
Μοναδιαίο κόστος εργασίας	1,4	-1,7	-1,1	-3,0	-0,2	-0,8	0,2	-0,4	-0,1	-
Πληθωρισμός (ετήσιος μ.ο.)	-0,3	2,0	3,1	2,4	1,5	-0,2	-0,6	-0,2	2,0	1,7
Συνολική ζήτηση-προσφορά (ετήσια μεταβολή %)										
Ιδιωτική κατανάλωση	-4,4	0,2	-2,7	-3,5	-3,1	1,6	3,0	2,9	2,5	2,4
Δημόσια κατανάλωση	3,7	1,5	-0,3	-4,7	-2,1	-0,3	2,0	1,0	1,9	2,3
ΑΕΠ	-3,7	-0,1	-1,0	-2,9	-1,7	1,4	3,2	3,2	3,1	2,5
Εξαγωγές	-11,6	11,3	7,6	3,1	5,2	2,5	4,3	1,7	5,0	2,2
Εισαγωγές	-17,8	9,2	-0,9	-5,0	-1,3	5,7	3,7	-0,4	4,7	3,6
Εξωτερικό εμπόριο										
Εξαγωγές (€ δισ.)	158,2	185,8	214,5	222,6	234,2	240,5	249,8	256,3	276,1	285,0
Εισαγωγές (€ δισ.)	208,4	238,0	260,8	253,4	250,2	265,5	274,7	273,7	302,4	318,8
Εμπορικό ισοζύγιο (€ δισ.)	-50,2	-52,2	-46,3	-30,8	-16,0	-24,9	-24,9	-17,3	-26,3	-33,8
Εμπορικό έλλειμμα (% ΑΕΠ)	4,8	4,9	4,3	2,9	1,6	2,3	2,3	1,5	2,2	2,8
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών										
Χρηματιστήριο										
Δείκτης IBEX35 (τέλος έτους)	11.940	9.859	8.566	8.280	9.825	10.350	9.567	9.419	10.043	8.539,9
Δημόσιο χρέος-έλλειμμα										
Δημόσιο χρέος (€ δισ.)	565,1	649,6	743,5	890,9	966,2	1.041,6	1.073,9	1.107,2	1.144,2	1.173,9
Έλλειμμα (% ΑΕΠ)	-11,1	-9,2	-8,9	-10,6	-6,6	-5,7	-5,1	-4,5	-3,1	-2,7
Χρέος (% ΑΕΠ)	52,8	60,1	69,5	85,7	95,5	100,4	99,3	99,0	98,1	97,2

4.2 Χρήσιμες διευθύνσεις

1. Ελληνικές Αρχές

Ελληνική Πρεσβεία
gremb.mad@mfa.gr

Τηλ.: +34915644653, Fax: +34915644668

 Avda. Dr. Arce 24-28002, Μαδρίτη
 Τηλ: +34915644592, Φαξ: +34915644668, www.agora.mfa.gr/es73, ecocom-madrid@mfa.gr

Avenida Doctor Arce, 24, Madrid, 28002

Γραφείο ΟΕΥ

Τηλ.:+34915644592, Fax:+34915645932

ecocom-madrid@mfa.gr

Avenida Doctor Arce, 24, Madrid, 28002

Ελληνική Κοινότητα

2. Ισπανικές Αρχές – Υπουργεία - Κρατικοί Φορείς

MINISTERIO DE ASUNTOS EXTERIORES Y DE COOPERACIÓN

Sede Palacio de Santa Cruz, Plaza de la Provincia, 1. 28071- Madrid

Tel.: +34913799700

www.exteriores.gob.es

- **DIRECCIÓN GENERAL DE ESPAÑOLES EN EL EXTERIOR Y DE ASUNTOS Y ASISTENCIA CONSULARES Y MIGRATORIOS**

Calle Pechuán, 1, 28002, Madrid

Tel: +34913791700, +34913791655, +34913797964 / 65, +34913948854

www.exteriores.gob.es

MINISTERIO DE ECONOMÍA, INDUSTRIA Y COMPETITIVIDAD

Paseo de la Castellana, 162, 28046, Madrid

Tel.: +34916038399

www.mineco.gob.es

- **ICEX España Exportación e Inversiones**

Paseo de la Castellana, 278, 28046, Madrid

Tel.:+34900349000

www.icex.es

- **DIRECCIÓN GENERAL DEL TESORO**

Paseo del Prado, 6, 28014, Madrid

Tel.:+34912099505

www.tesoro.es

- **CENTRO PARA EL DESARROLLO TECNOLÓGICO INDUSTRIAL (CDTI)**

Calle Cid, 4, 28001, Madrid

Tel.:+34915815500 / +34912095500

www.cdti.es

- **DIRECCIÓN GENERAL DE INDUSTRIA Y DE LA PEQUEÑA Y MEDIANA EMPRESA**

Paseo de la Castellana, 160, Planta 11-12, 28046, Madrid

www.ipyme.org

- **CONSEJO SUPERIOR DE INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS (CSIC)**

Calle Serrano, 117, 28006, Madrid

Tel.:+34915681400, Fax.:+34914113077

www.csic.es

MINISTERIO DE HACIENDA Y FUNCIÓN PÚBLICA

Calle de Alcalá, 9, 28014, Madrid

Tel.:+34 900567765

www.minhap.gob.es

- **DIRECCIÓN GENERAL DE TRIBUTOS**

Calle de Alcalá, 5, 28014, Madrid

Tel.:+34915958000

www.minhafp.gob.es

- **SUBDIRECCIÓN GENERAL DE INCENTIVOS REGIONALES**

Paseo de la Castellana, 162, Planta 21, 28046, Madrid

Tel.:+34915834965

www.dgfc.sepg.minhafp.gob.es

MINISTERIO DE ENERGÍA, TURISMO Y AGENDA DIGITAL

Paseo de la Castellana, 160, 28046, Madrid

Tel.: +34913493139, +34913439649

www.minetad.gob.es

MINISTERIO DE EMPLEO Y SEGURIDAD SOCIAL

Calle Agustín de Betancourt, 4, 28003, Madrid

Tel.:+34913632330

www.empleo.gob.es

- **DIRECCIÓN GENERAL DE EMPLEO**

Calle Pío Baroja, 6M, 28009, Madrid

Tel.:+34913631801 / 02, Fax:+34913632038

www.empleo.gob.es

- **SECRETARÍA DE ESTADO DE INMIGRACIÓN Y EMIGRACIÓN**

Calle José Abascal, 39, 1ª planta, 28003, Madrid

Tel.:+34913637000

www.mtas.es

MINISTERIO DE AGRICULTURA Y PESCA, ALIMENTACIÓN Y MEDIO AMBIENTE

Paseo de la Infanta Isabel, 1, 28071, Madrid

Tel.: +34913475000, +34913475368, +34913475724

www.mapama.gob.es

AGENCIA TRIBUTARIA:

DPTO. DE ADUANAS E IMPUESTOS ESPECIALES

Avda. Llano Castellano, 17, 28071, Madrid

Tel.:+34917289450

www.agenciatributaria.gob.es

INSTITUTO NACIONAL DE EMPLEO (SEPE/SERVICIO PÚBLICO DE EMPLEO ESTATAL)

Calle Condesa de Venadito, 9, 28027, Madrid

Tel.:+34915859888

www.sepe.es

Avda. Dr. Arce 24-28002, Μαδρίτη
Τηλ: +34915644592, Φαξ: +34915644668, www.agora.mfa.gr/es73, ecocom-madrid@mfa.gr

COMPañIA ESPAñOLA DE FINANCIACIÓN DEL DESARROLLO (COFIDES)

Calle Paseo de la Castellana, 278, 28046, Madrid
Tel: +34915626008, +34917454480, Fax:+34915610015
www.cofides.es

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADISTICA

Paseo de la Castellana, 183, 28071, Madrid
Tel: +34915839100
www.ine.es

3. Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια

CAMARA DE COMERCIO HISPANO-GRIEGA

Calle Santa Cruz de Marcenado 31, 1ª planta, 28015, Madrid
Tel.:+34915490309210
E-mail: secretaria@camarahispanogriega.com , www.camarahispanogriega.com

HELLENIC-SPANISH CHAMBER OF COMMERCE

Πούλιου 8, Αμπελόκηποι, 11523, Αθήνα
Τηλ.: +302106801074
E-mail: info@hellenicspanishchamber.gr , www.hellenicspanishchamber.gr

CAMARA OFICIAL DE COMERCIO E INDUSTRIA DE MADRID

Plaza de la Independencia, 1, 28001, Madrid
Tel.: +34915383500, Fax: +34915383677
Email : camara@camaramadrid.es , www.camaramadrid.es

CAMARA OFICIAL DE COMERCIO E INDUSTRIA DE BARCELONA

Diagonal, 452, 08006, Barcelona
Tel.:+34902448448, Fax:+34934169301
Email : cambra@cambrabcn.org , www.cambrabcn.es

CAMARA OFICIAL DE COMERCIO E INDUSTRIA DE BILBAO

c/ Alameda Recalde, 50, 48008, Bilbao
Tel.: +34944706500, Fax:+34944436171
Email : atencionalcliente@camarabilbao.com , www.camarabilbao.com

CAMARA OFICIAL DE COMERCIO E INDUSTRIA DE SEVILLA

Plaza de la Contratación, 8, 41004, Sevilla
Tel.:+34955110898, +34955110922, +34955110907
Email: cinsevilla@camaradesevilla.com , www.camaradesevilla.com

CAMARA OFICIAL DE COMERCIO E INDUSTRIA Y NAVEGACION DE MALAGA

Cortina del Muelle 23, 29015, Málaga
Tel:+34952211673, +34952211675, Fax: +34952229894

Avda. Dr. Arce 24-28002, Μαδρίτη
Τηλ: +34915644592, Φαξ: +34915644668, www.agora.mfa.gr/es73, ecocom-madrid@mfa.gr

Email: info@camaramalaga.com , www.camaramalaga.com

CEOE: CONFEDERACIÓN ESPAÑA DE ORGANIZACIONES EMPRESARIALES

Calle de Diego de León, 50, 28006, Madrid

Tel: +34915663400

www.ceoe.es

4. Τράπεζες

BANCO DE ESPAÑA (OFICINAS CENTRALES)

Calle de Alcalá, 48, 28014, Madrid

Tel.:+34913385000, Fax:+34913385487

E-mail: infoweb@bde.es , www.bde.es

INSTITUTO DE CRÉDITO OFICIAL (ICO)

Paseo del Prado, 4, 28014, Madrid

Tel.:+34915921600, Fax:+34915921700

E-mail: ico@ico.es , www.ico.es

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE BANCA

Paseo de la Castellana 259-D, 28046, Madrid

Tel.:+34917891311

E-mail: aeb@aebanca.es , www.aebanca.es

5. Διοργανωτές Εκθέσεων

IFEMA

Feria de Madrid, Avda. del Partenón, 5, 28042, Madrid

Tel.:+34902221515, Fax:+34917225801

E-mail: infoifema@ifema.es , www.ifema.es

FIRA BARCELONA

Fira de Barcelona, Av. Reina Mª Cristina, 08004, Barcelona

Tel.:+34902233200, Fax:+34932332198

E-mail: info@firabcn.es , www.firabcn.es

6. Ξενοδοχεία

AC HOTEL RECOLETOS

Recoletos, 18, 28001, Madrid

Tel.:+34914361382, Fax:+34914361383

E-mail: acrecoletos@ac-hotels.com , www.hotelacrecoletos.com

7 ISLAS HOTEL

Calle Valverde, 14, 28004, Madrid

Tel.:+34915234688, Fax:+34915234682

E-mail: reserves@7islashotel.com , www.7islashotel.com

Avda. Dr. Arce 24-28002, Μαδρίτη
Τηλ: +34915644592, Φαξ: +34915644668, www.agora.mfa.gr/es73, ecocom-madrid@mfa.gr

ONE SHOT RECOLETOS 04

Calle Salustiano Olózaga, 4, 28001, Madrid
Tel.:+34911820070, Fax:+34910085886
E-mail: recoletos04@oneshothotels.com , www.oneshothotels.com

APARTAMENTOS BLUME

Calle de la Cruz, 35, 28013, Madrid
Tel.:+34914352533
E-mail: info@apartamentosblume.com , www.apartamentosblume.com

HOTEL EUROSTARS MADRID TOWER

Paseo de la Castellana, 259 B, 28046, Madrid
Tel.:+34913342700 (κ. Νίκος Κανελλόπουλος +34616419473), Fax:+34913342701
E-mail: reservations@eurostarsmadridtower.com , www.eurostarshotels.com

NH MADRID PASEO DE LA HABANA

Paseo de la Habana, 73, 28036, Madrid
Tel.:+34914430720 / +34913984639 (reservations)
E-mail: nhhabana@nh-hotels.com , www.nh-hotels.es/Madrid/Paseo-La-Habana

INTERCONTINENTAL Hotels & Resorts MADRID

Paseo De La Castellana 49, 28046, Madrid
Tel: +34917007300
www.intercontinental.com/hotels/us/es

HOTEL NH COLLECTION MADRID EUROBUILDING

Calle de Padre Damián, 23, 28036, Madrid
Tel: +34913537300
E-mail: nhcollectioneurobuilding@nh-hotels.com , www.nh-collection.com

7. Διπλωματικές Αποστολές**REPRESENTACIÓN DE LA COMISIÓN EUROPEA EN ESPAÑA**

Paseo de la Castellana, 46, 28046, Madrid
Tel:+34 914238000
E-mail: comm-rep-es-docu@ec.europa.eu

8. Χρηματιστήρια και Εθνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς**COMISIÓN NACIONAL DEL MERCADO DE VALORES (CNMV)**

Calle Edison, 4, 28006, Madrid
Tel.:+34915851500, +34902149300, Fax: +34913193373, +34933047310
www.cnmv.es

BOLSAS Y MERCADOS ESPAÑOLES (BME)

Plaza de la Lealtad 1, 28014, Madrid
Tel.:+34917095000 / +34915891184 (Protector del Inversor), Fax:+34915891252
E-mail: infobolsamadrid@grupobme.es , www.bolsamadrid.es

Avda. Dr. Arce 24-28002, Μαδρίτη
Τηλ: +34915644592, Φαξ: +34915644668, www.agora.mfa.gr/es73, ecocom-madrid@mfa.gr

BOLSA DE MADRID

Plaza de la Lealtad 1, 28014, Madrid

Tel.: +34917095000

E-mail: infobolsamadrid@grupobme.es , www.bolsamadrid.es

BOLSA DE BARCELONA

Paseo de Gràcia 19, 08007, Barcelona

Tel.:+34934013555, Fax:+34934013650

E-mail: informacion@borsabcn.es , www.borsabcn.es

BOLSA DE BILBAO

Calle Calle Jose Mº Olabarra 1, 48001, Bilbao

Tel.:+34944034400, Fax:+34944034430

E-mail: bolsabilbao@bolsabilbao.es , www.bolsabilbao.es

BOLSA DE VALENCIA

Calle Libreros, 2-4, 46002, Valencia

Tel.:+ 34963870156, +34963870101, Fax:+34963870133 / 60

E-mail: webmaster@bolsavalencia.es , www.bolsavalencia.es

9. Επιχειρηματικοί Φορείς

CONSEJO SUPERIOR DE CÁMARAS DE COMERCIO INDUSTRIA Y NAVEGACIÓN DE ESPAÑA (CSC)

Calle Ribera del Loira 12, 28042, Madrid

Tel.:+34915906900

E-mail: csc@cscamaras.es , www.cscamaras.es/

CONFEDERACIÓN ESPAÑOLA DE LA PEQUEÑA Y MEDIANA EMPRESA (CEPYME)

Calle Diego de León, 50, 28006, Madrid

Tel.:+34914116161

E-mail: cepyme@cepyme.es , www.cepyme.es

AGENCIA ESPAÑOLA DE COOPERACION INTERNACIONAL (AECI)

Avda. Reyes Católicos, 4, 28040, Madrid

Tel.:+34915838100

www.aeci.es

INSTITUTO DE CONTABILIDAD Y AUDITORÍA DE CUENTAS

Calle Huertas, 26, 28014, Madrid

Tel.:+34913895600

www.icac.meh.es

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE CONTABILIDAD Y ADMINISTRACIÓN DE EMPRESAS

Calle Rafael Bergamin 16 B, 28043, Madrid

Tel.:+34915473756, +34915474465, Fax.:+34915413484

Avda. Dr. Arce 24-28002, Μαδρίτη
Τηλ: +34915644592, Φαξ: +34915644668, www.agora.mfa.gr/es73, ecocom-madrid@mfa.gr

E-mail: info@aeca.es , www.aeca.es

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE EMPRESAS DE CONSULTORÍA

Calle Monte Esquinza, 34 - 2º B, 28010, Madrid

Tel.:+34913080161, Fax:+34913913593

E-mail: consultoras@consultoras.org , www.consultoras.org

10. Διεθνείς Οργανισμοί

INTERNATIONAL OLIVE OIL COUNCIL

Principe de Vergara, 154, 28002, Madrid

Tel.:+34915903638, Fax:+34915631263

E-mail: iooc@internationaloliveoil.org , www.internationaloliveoil.org

WORLD TOURISM ORGANIZATION

Capitán Haya 42, 28020, Madrid

Tel.:+34915678100, Fax: +34915713733

E-mail: omt@unwto.org , www.unwto.org

11. Διαδικτυακός Οικονομικός Τύπος

CINCO DIAS : www.cincodias.com

EL ECONOMISTA: www.eleconomista.es

EXPANSION : www.expansion.com